STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI
NA LATA 2011-2018

Maków Mazowiecki
Grudzień 2010r.

Spis treści

WSTĘP 3

I. ZGODNOŚĆ STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI Z CELAMI KRAJOWYCH STRATEGII KIERUNKOWYCH NA RÓŻNYCH POZIOMACH 5

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI 14

2.1. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI NA PODSTAWIE DANYCH WTÓRNYCH 14

2.1.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY 14

2. 1.2. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI W MAKOWIE MAZOWIECKIM 15

2. 1.3. POMOC SPOŁECZNA 16

2.1.4. LOKALNY RYNEK PRACY W MAKOWIE MAZOWIECKIM 24

2.1.5. BEZPIECZEŃSTWO 25

2.1.6. OŚWIATA/EDUKACJA/KULTURA 26

2.2. ANALIZA DANYCH PIERWOTNYCH 27

2.2.1. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ KWESTIONARIUSZOWYCH DOTYCZĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI PRZEPROWADZONYCH W RAMACH BUDOWY STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 27

2.2.2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA KWESTIONARIUSZOWEGO 45

2.2.3. KONSULTACJE SPOŁECZNE / WARSZTATY 46

III.IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE MAKÓW MAZOWIECKI 46

IV . ANALIZA „SWOT” 50

V. MISJA I CELE SIiRPS W MAKOWIE MAZOWIECKIM 51

5.1. MISJA STRATEGII 51

5.2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE 51

VI. WDRAŻANIE, FINANSOWANIE STRATEGII ORAZ MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI 56

ZAKOŃCZENIE 56

ZAŁĄCZNIK nr 1 57

ZAŁĄCZNIK nr 2 61

WSTĘP

W roku 2009 władze Miasta Maków Mazowiecki świadome wagi systemu planowania strategicznego dla rozwoju społeczności lokalnej w partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Forum Idei Europejskiej" podjęły działania zmierzające do opracowania „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych" zwanej dalej STRATEGIĄ i ubiegania się na ten cel o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego. Uzyskane wsparcie finansowe umożliwiło opracowanie niniejszego dokumentu programowego w obszarze polityki społecznej dla Miasta Maków Mazowiecki.

Odpowiedzialność władz samorządowych za poziom i jakość życia mieszkańców powoduje konieczność rozwiązywania trudnych problemów społecznych. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą uzależnień, problemy egzystencji osób starszych i niepełnosprawnych, tworzą powiązany ze sobą konglomerat problemów społecznych. Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie całego środowiska lokalnego. Aby nie doprowadzać i nie pogłębiać negatywnych zjawisk, a zarazem chronić najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne obywateli niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do zwiększenia stopnia ich integracji oraz aktywności społecznej.

Rozwiązanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, dlatego strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej na poziomie lokalnym jest konieczne. Wyrazem tego procesu jest niniejsza STRATEGIA kierunkująca działania władz samorządowych, wytyczająca kierunki działań, oparta na dokonanej wnikliwej diagnozie problemów społecznych. Nie są one wyjątkowe, występują w skali całego Mazowsza, a nawet kraju. Jednak intensywność i skala występowania poszczególnych problemów jest charakterystyczna wyłącznie dla Miasta Makowa Mazowieckiego. Zintegrowane, systemowe podejście do problemów społecznych zaprezentowane w przedmiotowej Strategii pozwoliło na zaproponowanie konkretnych rozwiązań. Realizacja zadań postawionych przed instytucjami pomocy i integracji społecznej, a także konieczność wypracowania nowych form wsparcia środowiskowego, wymaga profesjonalnego i systematycznego diagnozowania problemów w skali miasta. Strategia zorientowana jest na pogłębienie form pracy socjalnej, wdrożenie nowych narzędzi integracji społecznej, pobudzenie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w mieście.

Niniejsza Strategia została opracowana w oparciu o dokumentację sprawozdawczą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jak i o informacje uzyskane w tym celu z Urzędu Miasta, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Miejskiego Domu Kultury, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz badanie kwestionariuszowe skierowane do mieszkańców, a także instytucji, organizacji pozarządowych i liderów środowiska lokalnego działających w obszarze społecznym. Polityka społeczna – odpowiednio zaprojektowana i wdrażana, szczególnie na poziomie lokalnym - jest inwestycją, która pozytywnie zaprocentuje dla wszystkich mieszkańców miasta. Działania podejmowane w zakresie integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, sprzyjają spójności społecznej i przyczyniają się do większej aktywności środowiskowej. Wdrażanie głównych celów Strategii wymagać będzie wykorzystania potencjału wszystkich podmiotów działających w sferze polityki społecznej na terenie Miasta.

Niniejsza strategia jest także istotną potrzebą i wymogiem sytuacji społeczno – gospodarczej miasta Maków Mazowiecki, związanej głównie z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz możliwościami związanymi z pozyskiwaniem funduszy strukturalnych na rozwój lokalny, w tym politykę społeczną.
Okres realizacji Strategii przyjęto na osiem lat (2011-2018), co ułatwi władzom samorządowym formułowanie zadań do realizacji w ramach środków własnych oraz funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu:

- lokalnym – Strategia Rozwoju Lokalnego na lata 2005-2015,
- regionalnym – Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Strategia Wojewódzka w zakresie polityki społecznej dla województwa mazowieckiego na lata 2005-2013,
- krajowym – Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013,
- a także z dokumentami operacyjnymi, sformułowanymi przez polski rząd pod kątem wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej:
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013,
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013.

W procesie planowania strategicznego brali udział przedstawiciele Stowarzyszenia Forum Idei Europejskiej, Stowarzyszenia Centrum Innowacji Społeczeństwa Informacyjnego, Urzędu Miasta, Powiatowego Urzędu Pracy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji, a także reprezentanci lokalnych organizacji i instytucji zajmujących się polityką społeczną.
Integralną część STRATEGII stanowi załącznik będący zbiorem propozycji projektów i programów planowanych do realizacji w ramach przyjętych celów operacyjnych, aktualizowany corocznie przez Urząd Miejski Makowa Mazowieckiego przy współpracy MOPS i zespołu ds. SIiRPS.

I. ZGODNOŚĆ STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI Z CELAMI KRAJOWYCH STRATEGII KIERUNKOWYCH NA RÓŻNYCH POZIOMACH.

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, i województwa pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015 (SRK)

Podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno - gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić jest Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, zwana dalej SRK. Zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju SRK, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. jest „dokumentem planistycznym określającym podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i

terytorialnym". Stanowi punkt odniesienia dla ustanawiania innych strategii, a także programów rządowych i samorządowych.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Maków Mazowiecki jest zgodna ze SRK, w szczególności w zakresie następujących zapisów:

Priorytet 2.: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej - w ramach infrastruktury społecznej pkt b): Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna - zakłada się inwestycje w obiekty służące świadczeniu usług społecznych dla osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci oraz osób dotkniętych patologiami społecznymi (alkoholizm), a także działania na rzecz wzmocnienia zasobów kadrowych. Stwarzane będą warunki (włączając w to bazę materialną) dla osób wykluczonych do powrotu do samodzielności i aktywności zawodowej, a także pełnego dostępu do usług edukacyjnych.

Działania podejmowane w ramach STRATEGII przyczynią się również do realizacji głównych celów przyjętych w Priorytecie 2 SRK, pkt c) Infrastruktura kultury, turystyki i sportu poprzez umożliwienie dostępu osobom niepełnosprawnym do różnych form aktywności sportowej i rekreacyjnej, a także poszerzanie możliwości spędzenia czasu wolnego i promocji zdrowego trybu życia. Tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, podejmowanie nowych inicjatyw na rzecz równości szans na rynku pracy, wzmocnienie sektora pozarządowego w procesie zatrudniania (promocja organizacji pozarządowych jako pracodawców) korelować będą z Priorytetem 3 SRK.

Budowa zintegrowanej wspólnoty samorządowej – Priorytet 4 SRK – realizowana będzie poprzez podejmowanie działań takich jak: wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych, w tym zwiększenie uczestnictwa obywateli w procesach decyzyjnych, promocję polityki integracji społecznej, wsparcie podmiotów sektora pozarządowego, rozwój usług społecznych.

W odniesieniu do SRK, realizującej cele zrównoważonego rozwoju treść i zakres funkcjonowania STRATEGII uwzględnia także zasadę zrównoważonego rozwoju, która zakłada zachowanie równowagi między celami gospodarczymi, społecznymi i wymogami środowiskowymi. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej oraz konkurencyjności polskich regionów będą możliwe poprzez m.in. inwestowanie w kapitał ludzki (poprawa kształcenia i dostępu do wiedzy).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności – NSS)

STRATEGIA zawiera także odniesienie do NSRO 2007-2013, strategicznego dokumentu określającego ramy polityki spójności realizowanej przez Polskę, jak również stanowiącego punkt odniesienia dla przygotowania krajowych programów operacyjnych. Realizacja założeń STRATEGII przyczyni się do osiągnięcia celu strategicznego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski tj. „tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz celów strategicznych:

1. „Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa" – poprzez wzmocnienie potencjału administracyjnego na szczeblu lokalnym, wzmocnienie umiejętności wypracowania i wdrażania długofalowych strategii i programów, przy poszanowaniu zasady partnerstwa, nowoczesne sprawowanie władzy tj. oparcie jej o zasadę pomocniczości, partnerstwa i dialogu społecznego.
2. „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej" poprzez wzrost poziomu edukacji społeczeństwa, dostosowanie do aktualnych potrzeb rynku pracy, promowanie równych szans kobiet i

mężczyzn, osób znajdujących się w gorszym położeniu, w tym osób niepełnosprawnych. Cele Strategii zakładają również tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Przedsięwzięcia zwiększające integrację społeczną będą skupiały się na osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym z uwagi na niepełnosprawność, bezrobocie, wiek, płeć,

3. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych – działania podejmowane w STRATEGII mają na celu wyrównywanie szans rozwojowych, tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, edukacji młodego pokolenia, kształcenia ustawicznego, stworzeniu warunków lepszej dostępności do podstawowych usług, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ograniczaniu skutków ubóstwa.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Program Operacyjny Kapitał Ludzki to jeden z sześciu programów operacyjnych stanowiących instrumenty realizacji Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013.

Celem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest realizacja działań, które przyczynią się do wzrostu zatrudnienia i spójności społecznej, podniesienia poziomu wykształcenia w społeczeństwie, zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw oraz poprawy jakości i dostępności usług szkoleniowo - doradczych. Program ten stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi stawia odnowiona Strategia Lizbońska: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji dla wzrostu oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Program obejmuje następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz promocją zdrowia zasobów pracy.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest realizowany równolegle na poziomie centralnym i regionalnym. W ramach komponentu centralnego środki przeznaczone są przede wszystkim na wsparcie dla struktur i systemów, celem podniesienia efektywności ich funkcjonowania, natomiast w ramach komponentu regionalnego – na wsparcie dla osób i grup społecznych. W przypadku komponentu regionalnego PO KL, funkcję Instytucji Pośredniczącej pełnią samorządy województw. Na terenie województwa mazowieckiego rola ta został powierzona Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Mazowieckiego. Instytucją Pośrednicząca oddelegowała część swoich zadań do instytucji wdrażającej (Instytucji Pośredniczącej II stopnia). Funkcję tą pełni Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych. Komponent regionalny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki to wsparcie dla m.in.: osób bezrobotnych i biernych zawodowo, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przedsiębiorców i ich pracowników, osób kształcących się w systemie oświaty.

Cele operacyjne STRATEGII wpisują się głównie w następujące Priorytety POKL 2007-2013[1].

[1] Źródło: www.mazowia.eu

VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia, w tym osób biernych zawodowo stanowi podstawowe wyzwanie dla polityki zatrudnieniowej państwa, szczególnie w kontekście dokonujących się przemian społecznych, gospodarczych i demograficznych, które wpływają na strukturę rynku pracy. Jednocześnie, ze względu na terytorialne zróżnicowanie poziomu bezrobocia, a także lepszą możliwość rozpoznania specyficznych problemów występujących w wymiarze lokalnym i regionalnym, pomoc kierowana do osób bezrobotnych i biernych zawodowo będzie realizowana przede wszystkim na poziomie regionu, przy jednoczesnej współpracy i zaangażowaniu szerokiego grona podmiotów działających na rzecz aktywizacji zawodowej w skali regionalnej.

Wsparcie w ramach Priorytetu będzie koncentrowało się przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Grupy te obejmują m.in. osoby młode (do dwudziestego piątego roku życia), które nie posiadają doświadczeń zawodowych oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiet (w tym zwłaszcza matek samotnie wychowujących dzieci), osób starszych (po czterdziestym piątym roku życia), mających trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osób niepełnosprawnych, poszukujących zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Ponadto, wsparcie w ramach Priorytetu będzie adresowane do osób długotrwale bezrobotnych, których reintegracja z rynkiem pracy jest z reguły najbardziej czasochłonna i wymaga zastosowania różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych.

W ramach Priorytetu duży nacisk zostanie położony na podnoszenie jakości usług świadczonych na rzecz osób bezrobotnych i biernych zawodowo, będących w wieku aktywności zawodowej w tym zwłaszcza na wczesną identyfikację potrzeb klientów instytucji runku pracy oraz diagnozowanie możliwości ich rozwoju zawodowego, a także na zwiększenie dostępności usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, które odgrywają kluczową rolę w początkowym okresie pozostawania bez zatrudnienia. Ważnym elementem wsparcia w ramach Priorytetu będzie również tworzenie warunków sprzyjających podnoszeniu zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych, obejmujące m.in. działania na rzecz dalszego doskonalenia, bądź zmiany kwalifikacji zawodowych w formie szkoleń, kursów i praktyk oraz możliwości zdobycia doświadczeń zawodowych w miejscu pracy. Pomoc będzie koncentrowała się również na rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia, obejmując m.in. doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo – prawne adresowane do osób pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Skuteczność realizacji powyższych zadań uzależniona jest w dużym stopniu od zapewnienia odpowiednich warunków organizacyjnych i instytucjonalnych, poprzez udzielenie wsparcia publicznym i niepublicznym podmiotom świadczącym usługi na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, powiązanego ściśle ze specyfiką realizowanych przez nie zadań. W odróżnieniu od działań podejmowanych na poziomie centralnym, wsparcie kierowane do instytucji rynku pracy w regionie będzie koncentrowało się przede wszystkim na podnoszeniu kwalifikacji pracowników w systemie pozaszkolnym (poprzez kursy, doradztwo i szkolenia) i będzie ono bezpośrednio powiązane z zakresem i specyfiką realizowanych zadań. Ponadto, w celu zwiększenia dostępu do usług pośrednictwa pracy oraz doradztwa zawodowego, możliwe będzie wsparcie na rzecz zatrudnienia kluczowego personelu, realizującego działania skierowane do osób bezrobotnych na poziomie regionalnym.

VII. Promocja integracji społecznej

W ramach Priorytetu VII podejmowane będą przede wszystkim działania zmierzające do ułatwienia dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz rozwijania instytucji ekonomii społecznej, jako skutecznej formy integracji społeczno – zawodowej.

Ważnym elementem wsparcia jest eliminowanie różnego rodzaju barier (organizacyjnych, prawnych czy psychologicznych) na jakie napotykają osoby w wieku aktywności zawodowej, zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, imigrantów, osób opuszczających placówki opieki zastępczej czy zakłady karne, postrzeganych w sposób stereotypowy przez pracodawców i otoczenie społeczne jako pracownicy mniej dyspozycyjni oraz mobilni zawodowo. Wobec tych osób zostaną zastosowane instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie osób wykluczonych na rynek pracy oraz ich integrację ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Istotne jest również tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi adaptacyjnych form zatrudnienia, w tym w sektorze ekonomii społecznej (organizacje pozarządowe, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych, spółdzielnie socjalne), która łącząc cele społeczne z ekonomicznymi stanowi skuteczny instrument aktywizacji osób doświadczających trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. W tym kontekście kluczowe znaczenie ma wspieranie przedsiębiorczości społecznej i podmiotów działających na rzecz jej rozwoju, m.in. poprzez doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo – prawne, ale również w sposób bezpośredni w postaci dotacji dla osób fizycznych bądź prawnych, które zdecydują się na założenie spółdzielni socjalnej tworząc tym samym miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.. Wsparcie w ramach Priorytetu będzie zatem przeznaczone nie tylko dla podmiotów ekonomii społecznej, ale również dla instytucji powołanych do jej wspierania, które poprzez dostarczanie niezbędnej wiedzy i doświadczenia w zakresie zasad prowadzenia działalności gospodarczej, zarządzania zasobami ludzkimi czy stosowania przepisów prawnych, umożliwiają rozwój i funkcjonowanie gospodarki społecznej.

Dodatkowym elementem wsparcia na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich, będzie system małych grantów finansowych, za pomocą którego wspierane będą inicjatywy ukierunkowane na podnoszenie zdolności do zatrudnienia, zwiększenie mobilności i aktywności społecznej mieszkańców oraz rozwój lokalnych inicjatyw na obszarach wiejskich, skierowanych do osób będących w wieku aktywności zawodowej i doświadczających wykluczenia społecznego z uwzględnieniem wsparcia towarzyszącego dla otoczenia tych osób.

W celu zapewnienia właściwych warunków dla realizacji przez instytucje pomocy i integracji społecznej (jednostki organizacyjne pomocy społecznej, jednostki zatrudnienia socjalnego, organizacje pozarządowe) zadań z zakresu aktywnej integracji, niezbędne jest stworzenie również na poziomie regionalnym możliwości podnoszenia kwalifikacji ich kadr i potencjału organizacyjnego powiązanego ściśle ze specyfiką realizowanych przez nie zadań, głównie poprzez szkolenia i kursy realizowane w formach pozaszkolnych oraz upowszechnianie pracy socjalnej i aktywnej integracji w środowiskach lokalnych.

VIII. Regionalne kadry gospodarki

Procesy przemian gospodarczych zachodzące w poszczególnych regionach i sektorach gospodarki wymuszają potrzebę elastycznego reagowania kadr zarządzających przedsiębiorstw. Konieczność zakończenia procesów restrukturyzacyjnych oraz naturalne procesy zmiany profilu działalności przedsiębiorstw w regionach wymagają akceptacji przez ich pracowników, partnerów społecznych i gospodarczych oraz przez samych pracodawców. Niezbędne jest zatem zapewnienie szerokiego wsparcia dla przedsiębiorstw i osób objętych tymi procesami.

Stymulowanie podnoszenia i aktualizacji umiejętności zawodowych (z wyłączeniem szkoleń obowiązkowych, wymaganych przepisami prawa powszechnie obowiązującego (np. z zakresu BHP)) przez osoby pracujące, zwłaszcza starsze i o niskich kwalifikacjach, jest kluczowe dla utrzymania ich aktywności na rynku pracy.

W celu wzmocnienia atrakcyjności regionów istotne będzie rozwijanie Regionalnych Strategii Innowacji oraz wspieranie transferu wiedzy w ramach współpracy pracowników przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych w sektorach o strategicznym znaczeniu dla regionu. Do osiągnięcia powyższego zamierzenia przyczyni się również współfinansowanie stypendiów dla uczestników studiów doktoranckich, kształcących się na kierunkach uznanych za przyczyniające się w największym stopniu do wzmacniania konkurencyjności i rozwoju gospodarczego regionu.

IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Dostęp do edukacji i umożliwienie korzystania z usług edukacyjnych są podstawowymi czynnikami określającymi przebieg ścieżki edukacyjnej, a w rezultacie sytuację jednostek na rynku pracy. W ramach Priorytetu realizowane będą działania obejmujące wsparcie kierowane do osób i placówek realizujących proces kształcenia, mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia poprzez wprowadzenie wysokiej jakości usług edukacyjnych. W szczególności wspierane będą te obszary i środowiska, które napotykają na najsilniejsze bariery w dostępie do wysokiej jakości usług edukacyjnych.

Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci na początkowym etapie edukacji wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie edukacja przedszkolna jest upowszechniona w niewystarczającym zakresie. Zapewnienie równego i szerokiego dostępu do edukacji przedszkolnej przyczyni się do możliwe wczesnej identyfikacji barier edukacyjnych i opracowania regionalnych strategii ich eliminacji.

Istotnym elementem Priorytetu IX będą programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych, które obejmą m.in. dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla uczniów, z jednej strony stanowiące instrument wyrównywania szans edukacyjnych uczniów napotykających się z różnych przyczyn na problemy edukacyjne, zaś z drugiej strony wzmacniające znaczenie kompetencji kluczowych w trakcie procesu nauczania. Programy rozwoje będą silnie ukierunkowane na dostosowywanie kompetencji przyszłych absolwentów do potrzeb rynku pracy, a także przygotowanie uczniów do funkcjonowania na nim. W tym obszarze szczególny nacisk zostanie położony na szkolnictwo zawodowe, które pomimo sygnałów płynących z rynku pracy, cieszy się znacznie niższą atrakcyjnością i jakością nauczania niż kształcenie ogólne. W ramach szkolnictwa zawodowego oprócz wyżej wymienionych instrumentów wsparcia znacząco wspierana będzie również współpraca szkół i placówek z pracodawcami, co przyczyni się do wzmocnienia nauczania praktycznego m.in. poprzez staże i

praktyki odbywane u pracodawców, a co za tym idzie wyposażenia przyszłych absolwentów w praktyczne umiejętności wymagane na rynku pracy. Wspierana będzie również modernizacja oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego zarówno poprzez dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy jak i wyposażenie szkół w nowoczesne materiały dydaktyczne. Instrumentem towarzyszącym wyrównywaniu szans edukacyjnych i podnoszeniu jakości kształcenia poprzez programy rozwojowe będą programy stypendialne dla uczniów szczególnie uzdolnionych (zwłaszcza w zakresie nauk matematyczno – przyrodniczych i technicznych), którym trudna sytuacja materialna uniemożliwia rozwój edukacyjny.

Równolegle potencjał instytucji edukacyjnych będzie wzmacniany poprzez realizację kompleksowych programów ukierunkowanych na rozwój kadr pedagogicznych i administracyjnych systemu oświaty.

Istotną słabością polskiego systemu kształcenia jest niski udział w formalnym kształceniu ustawicznym, osób dorosłych podnoszących kwalifikacje lub uzupełniających wykształcenie lub kwalifikacje ogólne i zawodowe. W ramach Priorytetu podjęte zostaną działania nakierowane na upowszechnienie powyższego typu kształcenia ustawicznego poprzez zwiększenie dostępności kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych, podniesienie jakości usług oferowanych przez placówki prowadzące formalne kształcenie ustawiczne oraz promocję korzyści płynących z formalnego podnoszenia i uzupełniania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.

Wszystkie problemy na które odpowiedź będzie stanowił wsparcie realizowane w ramach Priorytetu IX w szczególnym stopniu ogniskują się na terenach wiejskich. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest niska świadomość mieszkańców obszarów wiejskich o korzyściach płynących z edukacji, a także niski stopień samoorganizacji społeczności lokalnych na tych obszarach w celu poprawy sytuacji edukacyjnej wsi. Z tego powodu w ramach Priorytetu IX udzielane będzie wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania oddolnych, lokalnych inicjatyw i paktów powoływanych przez mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz rozwoju edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców wsi.

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007-2013

Dokument Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013 został przyjęty przez Radę Ministrów 13 września 2005 r. W 2000 roku kraje Unii Europejskiej przyjęły do realizacji Strategię Lizbońską, której celem jest uczynienie z Unii Europejskiej obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, przy jednoczesnym wzroście zatrudnienia i spójności społecznej oraz z poszanowaniem środowiska naturalnego.

W brukselskich konkluzjach Rady Europejskiej z marca 2005 r. znalazły się wnioski z oceny pięciolecia realizacji Strategii Lizbońskiej, gdzie potwierdzono, że Europejski Model Społeczny opiera się na realizacji dwóch głównych celów: pełnego zatrudnienia i spójności społecznej. Strategia Polityki Społecznej przedstawiona przez Komisję Europejską w 2000 r. i w 2005 r. potwierdza te priorytety. Odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększeniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy.

Cele STRATEGII wpisują się w cele Strategii Polityki Społecznej rządu na lata 2007-2013 jakimi są „zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu

do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Działania przyjęte w STRATEGII realizowały będą cele operacyjne wskazane w wszystkich priorytetach:

Priorytet I „Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci" – zintegrowane, interdyscyplinarne działania związane ze strefą mieszkaniową (mieszkania socjalne), bytową (wsparcie rzeczowe i finansowe), edukacji (kształcenie ustawiczne, poradnictwo specjalistyczne) i wychowania (spotkania edukacyjne dla rodziców i dzieci w różnych obszarach problemowych).

Priorytet II „Wdrożenie aktywnej polityki społecznej" – nowe działania podejmowane w ramach pomocy społecznej (instrumenty aktywnej integracji), aktywizacja społeczna i zawodowa, ekonomia społeczna.

Priorytet III „Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych" – kompleksowe wsparcie osób niepełnosprawnych, umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społecznym poprzez m.in. likwidację barier architektonicznych.

Priorytet IV „Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie" – budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym, kształtowanie nowej podmiotowości tych osób poprzez objecie wsparciem zarówno opiekuńczym jak też aktywizującym.

Priorytet V „Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych" – mobilność społeczna jest determinantą kształtowania ładu społecznego sprzyjającemu budowaniu sprawiedliwej struktury społecznej. Jej dynamika zależy od ludzkich motywacji, postaw i zachowań społecznych. Aktywizacja i mobilizacja partnerów społecznych dla osiągnięcia wspólnych celów jest priorytetem STRATEGII, który przenika swoim wpływem pozostałe priorytety.

Priorytet VI „Partnerstwo publiczno – społeczne podstawą rozwoju usług społecznych" – partnerstwo jest kwintesencją konstytucyjnej zasady pomocniczości, której szczególnego znaczenia nadaje stwierdzenie „tak mało państwa, jak to możliwe, tak dużo państwa, jak to jest konieczne". Celem STRATEGII jest nadanie odpowiedniego znaczenia inicjatywom obywatelskim, z udziałem sektora organizacji pozarządowych poprzez tworzenie warunków do rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz postaw obywatelskich kształtujących różnorodne formy partycypacji społecznej.

Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003 - 2012

Polityka młodzieżowa Polski wyraża się w wielu uregulowaniach prawnych odnoszących się do młodzieży, zawartych w Konstytucji RP oraz w przepisach dotyczących szkolnictwa, opieki socjalnej, obrony państwa, zatrudniania i walki z bezrobociem, warunków życia dzieci w rodzinach, opieki zdrowotnej, przeciwdziałania przestępczości, narkomanii i alkoholizmowi oraz wielu innych. Rozszerzenie uregulowań prawnych, a także to, że sprawami młodzieży zajmuje się wiele instytucji państwowych, samorządowych i organizacji pozarządowych spowodowało, iż powstała konieczność określenia warunków do koordynacji tych działań. Stanowi to podstawową przyczynę do stworzenia **Strategii Państwa dla Młodzieży**. Strategia państwa dla młodzieży ma pozwolić młodym ludziom na realizację ich planów życiowych - indywidualnych i grupowych oraz pomóc w znalezieniu swojego miejsca w społeczeństwie. Powinna mieścić się w ramach

dialogu międzypokoleniowego, ale i uwzględniać specyficzne potrzeby młodych. W szczególności państwo powinno otoczyć opieką młodzież z grup ryzyka.

Cele STRETAGII realizują cele Strategii Państwa dla Młodzieży poprzez: edukację młodzieży - dążenie do coraz wyższej jakości i powszechności kształcenia, zwiększenie poziomu zatrudnienia oraz uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego to tworzenie warunków do udziału obywateli w jego życiu. Możliwość wypowiadania opinii, podejmowania przez młodych ludzi decyzji w sprawach ich dotyczących, czy też społeczności, w której żyją, to ważny element procesu kształtowania aktywnych postaw obywatelskich. Zachęcanie młodzieży do uczestniczenia w procesie podejmowania decyzji na różnych szczeblach zarządzania społecznością lokalną, stworzenie możliwości stałych konsultacji z młodzieżą na temat ważnych społecznie problemów to zadanie sformułowane do realizacji w latach 2008-2018. Wykorzystane będzie zainteresowanie młodzieży przynależnością do organizacji sportowych i rozwojem sportu powszechnego oraz chęci podejmowania działalności wolontarystycznej. Organizowanie/animowanie czasu wolnego młodzieży wynikać będzie z diagnozy potrzeb zgłaszanych przez młodzież, wychowawców i rodziców. Wiązać się to będzie z koniecznością rozszerzenia grupy adresatów zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych o młodzież z problemami społecznymi. Z istniejących danych dotyczących uczestnictwa młodzieży w kulturze wynika, że brak jest odpowiedniej infrastruktury, oferty zgodnej z potrzebami. Nasila się komercjalizacja kultury, przy jednoczesnym braku systemowych rozwiązań w polityce kulturalnej wobec młodzieży. Koniecznym jest także wyrównywanie kompetencji kulturowych młodzieży, zaniedbanej i niepełnosprawnej. Nie można także zapominać o promocji talentów i twórczości młodzieżowej.

Kolejnym ważnym zadaniem będzie to promocja wśród młodzieży zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień. Zarówno w Makowie Mazowieckim, jak w całej Polsce obniża się granica wieku, w którym młodzież sięga po pierwszego papierosa czy pierwszy kieliszek alkoholu, wzrasta liczba młodzieży nadużywającej alkoholu oraz zwiększa się liczba młodych osób, a szczególnie dziewcząt i młodych kobiet palących tytoń. Rośnie zagrożenie narkotykami (niemal co trzeci badany student próbował narkotyków). Wśród młodzieży niska jest świadomość zagrożenia HIV oraz niezbędne jest prowadzenie właściwej edukacji seksualnej. Profilaktyka zdrowotna będzie ściśle powiązana ze wspomaganiem przez partnerstwo lokalne rozwoju wychowania fizycznego i sportu powszechnego.

Pozostałe akty prawa krajowego stanowiące podstawę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Maków Mazowiecki.

Obowiązek opracowania i realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, określony został w art.17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących na obszarze miasta powoduje konieczność uwzględnienia innych aktów prawnych dotykających kwestii społecznych, a tym samym mających wpływ na konstrukcję dokumentu i określenie jego zakresu przedmiotowego. Z uwagi na spójność i przejrzystość dokumentu przy określeniu jego ram prawnych ograniczamy się jedynie do powołania unormowań w randze ustawy. Są to między innymi:

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (DzU z 2003r., Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (DzU z 2003r., Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity DzU z 2008r., Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity DzU z 2007r., Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity DzU z 2008r., Nr 14 , poz. 92 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (DzU z 2005r., Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2005r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity DzU z 2010r., Nr 33, poz. 178),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie kodeksu cywilnego (tekst jednolity DzU z 2005r., Nr 31, poz. 266 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (DzU z 2001r., Nr 71, poz. 734 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2006r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (DzU z 2006r., Nr 251, poz. 1844 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (DzU z 1994r., Nr 111, poz. 535 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 grudnia 2005r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program państwa w zakresie dożywiania" (DzU z 2005r., Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (DzU z 1993r., Nr 17, poz. 78 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (DzU z 1964r., Nr 9, poz. 59 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity DzU z 2006r., Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 2 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity DzU z 2009r., Nr 1, poz. 7 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (DzU z 2003r., Nr 135, poz. 1268 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 stycznia 1991r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tekst jednolity DzU z 2002r., Nr 42, poz.371 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity DzU z 2009r., Nr 189, poz. 1472 z późn. zm.),

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI

2.1. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI NA PODSTAWIE DANYCH WTÓRNYCH

2. 1.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Maków Mazowiecki położony jest w północno - wschodniej części Polski nad rzeką Orzyc, jest miastem powiatowym i siedzibą władz powiatowych. Wchodzi w skład makroregionu Niziny Północno – Mazowieckiej i jest w granicach mezoregionu Wysoczyzny Ciechanowskiej (J. Kondracki 1994). Miasto położone jest w odległości 80 km od Warszawy. Stanowi ważny węzeł komunikacyjny; przecinają się dwie drogi krajowe tj. Bydgoszcz -Białystok oraz Warszawa – Pułtusk- Przasnysz - Szczytno prowadząca z Warszawy na Pojezierze Mazurskie. Miasto zajmuje powierzchnię 1030 ha, a liczba ludności w 2005 wynosiła 10490 . Powiat Makowski obejmuje powierzchnię 106.456 ha i jest pod względem wielkości 14 powiatem w województwie mazowieckim. Położony jest w północnej części województwa mazowieckiego i sąsiaduje z powiatami: ostrołęckim, wyszkowskim, pułtuskim, ciechanowskim i przasnyskim. Przebiegają tędy trzy drogi krajowe: Warszawa – Augustów, Łęczyca- Ostrów Mazowiecka i Biskupiec – Pułtusk.

Podział administracyjny województwa mazowieckiego.

Bliskość Warszawy, a także naturalne walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i historyczne ukazują duży i niewykorzystany do tej pory potencjał dla wzrostu turystyki. Istnieją tu doskonałe warunki do rozwoju sportu i turystyki wodnej. W obrębie środowiska społecznego uwzględniono czynniki takie jak: charakterystyka ludności, warunki życia i środowisko kulturowe. Ludność sklasyfikowano na podstawie struktury, gdzie uwzględniono wiek, płeć, przyrost naturalny, bytowanie geograficzne. Trwałość struktur społecznych – rodzina, stowarzyszenia środowiskowe, przywiązanie do miejsca pracy , kultywowanie tradycji i poszanowanie tradycji kulturowej związanej z emocjonalnym przywiązaniem do miejsca zamieszkania. Wyrazem negatywnego stosunku do miejsca zamieszkania jest dezintegracja, patologia społeczna mierzona poziomem przestępczości, narkomanii i alkoholizmu.

2. 1.2. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI W MAKOWIE MAZOWIECKIM

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego – stan na 30 czerwca 2010 roku, miasto Maków Mazowiecki liczyło 9775 mieszkańców, w tym 4666 mężczyzn i 5109 kobiet.[2] Oznacza to, że w ostatnim roku nastąpił znaczący odpływ ludności miasta.

Tabela 1. Struktura demograficzna Makowa Mazowieckiego

Dane dotyczące ludności miasta					
	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**
Liczba ludności	10292	10278	10239	10191	10187
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	2197	2137	2082	2006	1998
Liczba ludności w wieku produkcyjnym	6922	6942	6913	6883	6830
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	1173	1199	1244	1302	1359
Liczba kobiet	5390	5392	5388	5373	5350
Liczba mężczyzn	4902	4886	4851	4818	4837
Liczba dzieci (do 18 r. życia)	2342	2303	2235	2171	2116
Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli	314	317	331	325	310
Liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych	904	886	841	810	817
Liczba dzieci uczęszczających do szkół gimnazjalnych	559	499	500	506	483
Liczba dzieci uczęszczających do szkół średnich	770	725	701	741	678
Liczba dzieci otrzymujących stypendium socjalne	370	365	272	203	184
Liczba rodzin otrzymujących dodatki mieszkaniowe	574	544	485	430	366
Liczba mieszkań pozostających w zasobach miasta	193	195	195	186	291

Źródło: Urząd Miejski Makowa Mazowieckiego

[2] Ludność, stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2010 r., GUS, Warszawa 2010, s.72.

2. 1.3. POMOC SPOŁECZNA

Najważniejszym organizatorem i realizatorem pomocy społecznej dla mieszkańców miasta Maków Mazowiecki jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który posiada największe i najpełniejsze rozeznanie w zakresie potrzeb społecznych osób i rodzin.

Działania Ośrodka wspomagają organizacje pozarządowe, które aktywnie włączają się w rozwiązywanie problemów społecznych i świadczą pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz osobom wykluczonym. Organizacje pozarządowe prowadzą jednak działalność wycinkową, dotyczącą głównych obszarów swojej działalności.

Z analiz i danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że liczba osób oczekujących i wymagających wsparcia finansowego w ostatnich pięciu latach pozostaje na zbliżonym poziomie. Oznacza to, że nie następuje istotne pogarszanie się warunków życia i sytuacji socjalno - bytowej mieszkańców miasta Maków Mazowiecki.

Klienci pomocy społecznej to osoby objęte świadczeniami pieniężnymi, pomocą w formie usług opiekuńczych, wsparciem środowiskowym, pracą socjalną.

Tabela 2. Charakterystyka gospodarstw domowych (rodzin) objętych pomocą społeczną w różnych formach

Charakterystyka gospodarstw domowych (rodzin)objętych pomocą społeczną w różnych formach					
	2005	2006	2007	2008	2009
1-osobowe	94	98	168	184	192
2-osobowe	110	111	103	96	95
3-osobowe	121	159	105	102	97
4-osobowe	254	172	113	100	110
5-osobowe i powyżej	197	151	73	71	63
Ogółem	776	691	562	553	557

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Zauważalną i optymistyczną tendencją na przestrzeni kilku ostatnich lat, szczególnie widoczną w latach 2005 – 2008, jest spadek liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. Z porównania danych z roku 2005 i 2009 wynika, iż z pomocy społecznej korzysta o 28,2% mniej gospodarstw domowych. Oczywiście wartym zastanowienia się jest kwestia, na ile wpływ na tę sytuację miały zmiany przepisów w obszarze pomocy społecznej, „zamrożenie" kryteriów dochodowych z ustawy o pomocy społecznej oraz ilość środków finansowych na realizację zarówno zadań własnych jak i zleconych. Warto też zwrócić uwagę na wzrost liczby gospodarstw jednoosobowych przy jednoczesnym spadku liczby gospodarstw wieloosobowych (gospodarstwa domowe 4-osobowe i liczniejsze) w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną. W przypadku osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa jest to ponad dwukrotny wzrost, z kolei w przypadku gospodarstw wieloosobowych blisko trzykrotny spadek. Można pokusić się o sformułowanie tezy o systematycznie pogarszającej się sytuacji materialnej osób samotnych przy relatywnej poprawie kondycji materialnej rodzin wieloosobowych / wielodzietnych.

Tabela 3. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2005-2009

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2005-2009				
	Środki wydatkowane na zasiłki pieniężne, w naturze i usługach	Liczba rodzin korzystających z pomocy	Liczba osób w tych rodzinach	Kwota przypadająca na rodzinę rocznie
2005	611.467,00 zł	498	1803	1.132,35 zł
2006	876.448,00 zł	580	1902	1.511,12 zł
2007	1.072.338,00 zł	543	1517	1.956,82 zł
2008	1.216.060,00 zł	508	1520	2.393,82 zł
2009	1.246.889,00 zł	505	1355	2.469,09 zł

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Powyższe zestawienie w bardzo wyraźny sposób wskazuje na znaczący wzrost wydatków na świadczenia pieniężne, świadczenia w naturze oraz usługi z pomocy społecznej. Ogólna skala wydatków w zestawieniu lat 2005 i 2009, jak również wysokość pomocy świadczonej na rzecz statystycznej rodziny uwidacznia ponad dwukrotny wzrost nakładów i wydatków w tym obszarze. Minimalne tendencje w zakresie zmiany liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej zdają się wskazywać na intensyfikowanie i zwiększanie rozmiaru pomocy dla określonej grupy odbiorców.

Tabela 4. Osoby i rodziny korzystające z pomocy materialnej i niematerialnej, a ogólna liczba klientów

Osoby i rodziny korzystające z pomocy materialnej i niematerialnej, a ogólna liczba klientów					
	Liczba mieszkańców	Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba osób korzystających z pomocy materialnej	Liczba osób w tych rodzinach
2005	10292	776	2747	498	1803
2006	10278	691	2340	580	1902
2007	10239	562	1546	543	1517
2008	10191	553	1475	508	1382
2009	10187	557	1455	505	1355

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców Makowa Mazowieckiego, lokalny MOPS rejestruje zjawisko zmniejszania się liczby rodzin i osób korzystających zarówno z materialnej jak i niematerialnej formy pomocy. Należy jednak zwrócić uwagę, że przy ogólnej tendencji spadku liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, niemalże na niezmiennym poziomie utrzymuje się liczba środowisk objętych pomocą materialną, co może być oznaką stygmatyzacji określonej części lokalnej społeczności i swoistego „uzależnienia" od konieczności wsparcia materialnego ze strony miasta. Zestawienie to również nasuwa pytanie o adekwatność i wachlarz oferty pomocy pozamaterialnej ze strony służb społecznych.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia						
Lata	**Do 12 m-cy**	**12-24 m-ce**	**Powyżej 24 m-cy**	**Kobiety**	**Mężczyźni**	**Ogółem**
2005	**52**	**82**	**109**	**139**	**104**	**243**
2006	**55**	**67**	**112**	**128**	**106**	**234**
2007	**98**	**89**	**138**	**183**	**142**	**325**
2008	**79**	**98**	**127**	**173**	**131**	**304**
2009	**68**	**86**	**114**	**156**	**112**	**268**

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W obszarze tym mamy do czynienia z pewnymi stałymi tendencjami zarówno w odniesieniu do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, jak również stratyfikacji uwzględniającej okres pozostawania bezrobotnym. Niewątpliwie w zestawieniu z pozostałymi danymi dotyczącymi środowisk korzystających ze wsparcia społecznego, potwierdza się okoliczność, iż bezrobocie jest jednym z podstawowych determinantów korzystania z pomocy społecznej.

Tabela 6. Osoby i rodziny korzystające z pomocy z powodu bezrobocia

Osoby i rodziny korzystające z pomocy z powodu bezrobocia				
	Korzystający z pomocy materialnej i niematerialnej		**W tym z powodu bezrobocia**	
	Liczba rodzin	**Liczba osób w rodzinach**	**Liczba rodzin**	**Liczba osób w tych rodzinach**
2005	**521**	**1833**	**243**	**889**
2006	**345**	**1211**	**234**	**857**
2007	**344**	**1023**	**325**	**994**
2008	**349**	**1038**	**304**	**845**
2009	**320**	**899**	**268**	**794**

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W okresie od 2005 do 2009r. obserwujemy wyraźne ograniczenie pomocy świadczonej na rzecz środowisk dotkniętych problemem bezrobocia do świadczeń o charakterze materialnym i finansowym. Bezrobocie niezmiennie jest jednym z podstawowych powodów korzystania z pomocy społecznej. W omawianym okresie osoby i rodziny dotknięte problemem bezrobocia stanowiły odpowiednio od 48,7% do 59,8% środowisk korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 7. Rodziny z problemem długotrwałej choroby korzystające z pomocy

Rodziny z problemem długotrwałej choroby korzystające z pomocy						
	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego	Liczba rodzin objętych innymi formami pomocy pieniężnej	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej
2005	158	104	54	9	10	0
2006	152	140	12	10	16	3
2007	220	108	112	17	12	0
2008	207	100	107	16	14	3
2009	156	101	55	17	15	1

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Rodziny korzystające z pomocy społecznej, w których występuje problem długotrwałej choroby w głównej mierze korzystają z różnych form wsparcia finansowego, przy czym dominującą formą pomocy są zasiłki stałe. Z analizy danych za lata 2005 – 2009 wynika, że co najmniej co druga rodzina korzystała z tej formy pomocy. W kafeterii oferowanego wsparcia znikomy odsetek stanowią natomiast usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Tabela 8. Dzieci korzystające ze wsparcia środowiskowego

Dzieci korzystające ze wsparcia środowiskowego			
	Ogólna liczba dzieci	Liczba dzieci objętych dożywianiem	Liczba dzieci korzystających ze świetlic środowiskowych
2005	2342	597	64
2006	2303	666	29
2007	2235	564	45
2008	2171	511	34
2009	2116	510	40

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Wsparcie środowiskowe dla dzieci służy przede wszystkim wspieraniu rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej jak również stanowi instrument przeciwdziałania zjawiskom patologicznym w życiu rodzinnym. W ostatnich latach daje się zauważyć niewielki spadek liczby dzieci korzystających z zorganizowanego dożywiania oraz uczęszczających do świetlic środowiskowych. Zjawisko to pozostaje jednak w relacji z relatywnie mniejszą liczbą dzieci zamieszkujących w Makowie Mazowieckim.

Tabela 9. Pomoc w ramach interwencji kryzysowej

Pomoc w ramach interwencji kryzysowej					
	Liczba osób/rodzin objętych interwencją	Liczba spraw dotyczących przemocy domowej	Liczba ofiar przemocy	Liczba dzieci będących ofiarami przemocy	Liczba osób (ofiar przemocy) objętych pomocą w postaci schronienia
2005	250	81	167	78	0
2006	291	107	187	86	0
2007	238	84	155	68	0
2008	268	96	169	68	0
2009	418	134	283	126	0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji

W obszarze pomocy świadczonej w ramach interwencji kryzysowej dają się zauważyć wyjątkowo niepokojące trendy. Na przestrzeni 5 lat daje się odnotować 67% wzrost liczby środowisk obejmowanych interwencją kryzysową. Równie niekorzystnie przedstawiają się dane dotyczące ilości spraw związanych ze stosowaniem przemocy domowej oraz liczby dzieci będących ofiarami przemocy. W skali ostatnich dwóch lat jest to niemalże dwukrotny wzrost tych destrukcyjnych zjawisk.

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej dominują osoby powyżej 45 roku życia. Natomiast analizując strukturę tych osób wg wykształcenia najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym. W ostatnich pięciu latach nie zmienia się liczba rodzin zastępczych (spokrewnionych i niespokrewnionych) – 14. Warto również zauważyć, iż problem bezdomności, wg danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ma wymiar marginalny. W ostatnich latach zidentyfikowano maksymalnie 5 osób (mężczyzn), które nie miały schronienia w swoim środowisku i korzystały z noclegowni.

Niepełnosprawność

Szacuje się, że ok. 10% z ogólnej liczby ludzi żyjących na świecie cierpi z powodu różnego rodzaju niepełnosprawności – w Polsce wskaźnik ten jest jeszcze bardziej niepokojący i oscyluje wokół 14%. Także w Makowie Mazowieckim żyją osoby niepełnosprawne, których możliwości życiowego funkcjonowania są ograniczone z uwagi na naruszoną sprawność organizmu.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony (odpowiedni organ orzekający),
- osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla danego wieku.

W niniejszym opracowaniu wykazano dane dotyczące osób niepełnosprawnych, z wyszczególnieniem osób niepełnosprawnych prawnie. Z danych, jakie ustalono w toku prac nad niniejszą strategią wynika, że około 9% mieszkańców miasta Maków Mazowiecki będących w wieku produkcyjnym stanowią osoby niepełnosprawne. Warto zatem zastanowić się nad sytuacją tych osób i spróbować udzielić odpowiedzi na takie m.in. pytania: kim są osoby niepełnosprawne, z jakimi problemami i trudnościami stykają się na co dzień, jak odnosi się do nich społeczeństwo, w jaki sposób próbuje się pomóc tym ludziom.

Tabela 10. Struktura osób niepełnosprawnych wg wieku i płci.

Struktura osób niepełnosprawnych						
Lata	16-25	26-40	41-60	Powyżej 60	Kobiety	Mężczyźni
2005	91	68	265	82	252	254
2006	82	72	259	103	243	273
2007	72	60	250	132	259	255
2008	80	71	262	167	291	289
2009	61	71	273	148	301	252

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Z danych ośrodka pomocy społecznej wynika, iż wśród osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej dominują osoby w przedziale wiekowym od 41 do 60 roku życia, stanowiąc niemalże 50% w grupie osób niepełnosprawnych.

Tabela 11. Bezrobotne osoby niepełnosprawne

Bezrobotne osoby niepełnosprawne					
	Ogólna liczba bezrobotnych	Kobiety		Mężczyźni	
		Bezrobotne	Poszukujące pracy	Bezrobotni	Poszukujący pracy
2005	36	18	2	18	1
2006	43	29	1	14	3
2007	47	30	5	17	5
2008	46	22	3	24	2
2009	52	28	10	24	10

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Porównanie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Powiatowego Urzędu Pracy wskazują, iż problem bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych jest zjawiskiem marginalnym. Zastanawiającym jest jednak fakt, iż nie pozostaje to w bezpośredniej zbieżności z dobrą kondycją materialną osób i rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności. Niepełnosprawność jako powód korzystania z pomocy społecznej wskazuje wszakże 19% środowisk.

Tabela 12. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności				
	Orzeczenie o niepełnosprawności (dzieci do 16 r. życia)	Lekki stopień niepełnosprawności	Umiarkowany stopień niepełnosprawności	Znaczny stopień niepełnosprawności
2005	333	141	300	65
2006	226	122	298	96
2007	261	121	288	105
2008	203	156	316	108
2009	256	123	316	114

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Tabela 13. Liczba wniosków i główne cele ubiegania się o przyznanie stopnia niepełnosprawności

Liczba wniosków i główne cele ubiegania się o przyznanie stopnia niepełnosprawności					
	Liczba wniosków ogółem	Zatrudnienie	Warsztaty terapii zajęciowej	Sprzęt rehabilitacyjny i zaopatrzenie ortopedyczne	Pomoc społeczna, w tym wsparcie środowiskowe
2005	582	123	7	75	64
2006	524	109	33	72	151
2007	583	113	0	101	162
2008	615	107	2	103	173
2009	632	122	5	68	164

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Organizacje pozarządowe

W Makowie Mazowieckim działają różne organizacje społeczne i stowarzyszenia. Największe z nich to: Towarzystwo Miłośników Ziemi Makowskiej, Ochotnicza Straż Pożarna, Hufiec ZHP, Oddział Powiatowy Polskiego Związku Niewidomych, Oddział Powiatowy Stowarzyszania Diabetyków, Fundacja „O uśmiech dziecka" Zarząd Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża, Stowarzyszenia Kombatanckie, Stowarzyszenie Pomocy Liceum, Koła Wędkarskie PZW, Oddział Polskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego. W mieście działa też Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Ziemi Makowskiej zrzeszające władze miejskie i powiatowe oraz różne instytucje społeczno – kulturalne i stowarzyszenia. Celem jego działalności jest pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na rozwój miasta i powiatu.

Organizacje pozarządowe działające na terenie miasta:

1. **Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Maków Mazowiecki,** Chorągiew Mazowiecka. ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: Stowarzyszenie – organizacja pożytku publicznego,
2. **Okręg Mazowiecki Polskiego Związku Wędkarskiego w Warszawie Koło nr 35 w Makowie Mazowieckim „Miasto",** ul. Kościelna 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
3. **Polski Związek Niewidomych – Koło w Makowie Mazowieckim,** ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
4. **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – oddział Miejski**, ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
5. **Związek Inwalidów Wojennych RP – Zarząd Oddziału**, ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
6. **Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych**, ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: stowarzyszenie,
7. **Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Resortu Spraw Wewnętrznych RP**, ul. Mickiewicza 26, 06-200 Maków Mazowiecki,
8. **Związek Nauczycielstwa Polskiego,** Zarząd Oddziału Powiatowego, ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki,

9. **Niezależny Samorządny Związek Zawodowy "SOLIDARNOŚĆ" Region Mazowsze,** Komisja Międzyzakładowa Pracowników Oświaty i Wychowania, ul. Mickiewicza 37A, 06-200 Maków Mazowiecki
10. **Fundacja „ O uśmiech dziecka",** ul. Mickiewicza 37 , 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
11. **Edukacja i Rozwój**, ul. Mickiewicza 39a, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: fundacja,
12. **Oddział Powiatowego Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków w Makowie Mazowieckim,** ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
13. **Towarzystwo Miłośników Ziemi Makowskiej,** ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
14. **Stowarzyszenie Małe Księstwo Makowskie**, ul. Brzozowa 2, 06-200 Maków Mazowiecki,
15. **Stowarzyszenie „Radość Rozwoju"**, ul. Mickiewicza 39a, 06-200 Maków Mazowiecki,
16. **Polski Czerwony Krzyż – Zarząd Rejonowy,** ul. Mickiewicza 30, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
17. **Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Miejski**, ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
18. **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Zarząd Miejski**, ul. Sportowa 9, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
19. **Ochotnicza Straż Pożarna w Makowie Mazowieckim**, ul. Moniuszki 6 a, 06-200 Maków Mazowiecki,
20. **Miejski Klub Sportowy „Makowianka" w Makowie Mazowieckim,** ul. Sportowa 11, 06-200 Maków Mazowiecki, Status Prawny: Stowarzyszenie kultury fizycznej,
21. **Ludowe Stowarzyszenie Sportów Siłowych „START",** ul. Przasnyska 21, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: Stowarzyszenie kultury fizycznej,
22. **Uczniowski Klub Sportowy „MAK" w Makowie Mazowieckim,** ul. Sportowa 9, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: Stowarzyszenie,
23. **Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka",** ul. Gen. Pułaskiego 15 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: Stowarzyszenie,
24. **Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Albert",** ul. Kościelna 11, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: Stowarzyszenie,
25. **Makowski Klub Kolarski „Olsh team",** ul. Moniuszki 11, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
26. **Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „MACOVIA" LO Maków Mazowiecki,** ul. Kopernika 6, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
27. **Uczniowski Klub Sportowy „Tajfun"**, ul. Mickiewicza 39a, 06-200 Maków Mazowiecki. Status prawny: Stowarzyszenie,
28. **Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Makowie Mazowieckim**, ul. Rynek 1, 06-200 Maków Mazowiecki. Status Prawny: organizacja pozarządowa,
29. **Makowskie Stowarzyszenie Rowerzystów i Kolarzy**, ul. Ciechanowska 5, 06-200 Maków Mazowiecki,
30. **Stowarzyszenie Polskie Towarzystwo Społeczno – Sportowe „Sprawni Razem"**, ul. Mickiewicza 37, 06-200 Maków Mazowiecki,

31. **Olimpiady Specjalne Polska – Oddział**, ul. Mickiewicza 39, 06-200 Maków Mazowiecki. Status prawny: Organizacja pożytku publicznego,
32. **Stowarzyszenie Trzeźwości „Mazowsze"**, ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki,
33. **Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Irga"**, ul. Kopernika 5, 06-200 Maków Mazowiecki,
34. **Stowarzyszenie na Rzecz Rozbudowy i Modernizacji Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Zespołu Zakładów Lecznictwa Otwartego i Zamkniętego w Makowie Mazowieckim oraz Podnoszenia Wiedzy Personelu Medycznego i Prowadzenia Działalności Profilaktycznej w Zakresie Narkomanii i Innych Uzależnień**, ul. Witosa 2, 06-200 Maków Mazowiecki,
35. **Stowarzyszenie Pomocy Chorym z Upośledzeniem Narządu Ruchu im. Teofila Sokołowskiego**, ul. Witosa 2, 06-200 Maków Mazowiecki,
36. **Stowarzyszenie na Rzecz Aktywizacji Środowisk Lokalnych „Nasza Szansa"**, ul. Mickiewicza 17, 06-200 Maków Mazowiecki,
37. **Stowarzyszenie Pomocy Liceum im. Marii Curie Skłodowskiej w Makowie Mazowieckim**, ul. Kopernika 6, 06-200 Maków Mazowiecki,
38. **Stowarzyszenie Rozwoju Gmin Ziemi Makowskiej**, ul. Kilińskiego 14, 06-200 Maków Mazowiecki,
39. **Stowarzyszenie Amazonki w Makowie Mazowieckim,** SP ZOZ Maków Mazowiecki, ul. Witosa 2, 06-200 Maków Mazowiecki.

2.1.4. LOKALNY RYNEK PRACY W MAKOWIE MAZOWIECKIM

Bezrobocie

Do 2005 roku bezrobocie w Makowie Mazowieckim było dominującym problemem społecznym, jednak następne lata charakteryzowały się tendencją spadkową. Niestety w roku 2009 liczba osób bezrobotnych ponownie zaczęła rosnąć. W 2008 roku odnotowano najniższą liczbę osób bezrobotnych zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn (mężczyźni stanowią prawie 54% ogółu bezrobotnych). Istotny odsetek stanowią także osoby między 25 a 35 rokiem życia.

Tabela 14. Liczba i struktura osób bezrobotnych

Liczba i struktura osób bezrobotnych					
Lata	**Ogólna liczba bezrobotnych**	**Osoby bezrobotne niepełnosprawne**	**Absolwenci**	**Kobiety**	**Mężczyźni**
2005	**1235**	**36**	**212**	**603**	**632**
2006	**1111**	**43**	**171**	**537**	**574**
2007	**940**	**47**	**170**	**461**	**479**
2008	**865**	**46**	**195**	**403**	**462**
2009	**1085**	**52**	**260**	**500**	**585**

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Tabela 15. Liczba osób bezrobotnych z uwzględnieniem wieku

Liczba osób bezrobotnych z uwzględnieniem wieku					
Lata	**18-24**	**25-35**	**36-44**	**45-54**	**55-65**
2005	**262**	**313**	**218**	**365**	**75**
2006	**218**	**295**	**180**	**305**	**100**
2007	**180**	**250**	**154**	**249**	**99**
2008	**154**	**238**	**128**	**223**	**114**
2009	**212**	**312**	**180**	**237**	**142**

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

2.1.5. BEZPIECZEŃSTWO

Sfera bezpieczeństwa w danej społeczności lokalnej determinowana jest przez występujące zjawiska patologiczne. Patologie społeczne rozwijają się wraz z rozwojem cywilizacji i techniki. Wiele z nich może wynikać z ubóstwa i braku podstawowych środków utrzymania. Często zdarza się, że na drogę przestępstwa (kradzieże, włamania) wkraczają osoby, które nie są w stanie zabezpieczyć elementarnych potrzeb rodziny. Zdaniem wielu specjalistów, jednym z głównych skutków ubóstwa jest właśnie zagrożenie bezpieczeństwa publicznego.

O zagrożeniu bezpieczeństwa publicznego świadczą min. przestępstwa i wykroczenia dokonywane na danym terenie, rodzaje interwencji Policji i ich skala. O stanie bezpieczeństwa świadczą również uzależnienia (liczba osób i rodzaj uzależnienia) oraz ich społeczne skutki.

Komenda Powiatowa Policji w Makowie Mazowieckim stanowi kluczowy element w procesie zapewnienia bezpieczeństwa na terenie miasta. Ponadto jej pracownicy inicjują liczne akcje profilaktyczne w obszarach wymagających największej interwencji, angażują się zarówno w działania przeciwko uzależnieniom (alkohol, narkotyki, dopalacze itd.), jak zwiększają świadomość dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach (BRD).

Zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym koszty związane z funkcjonowaniem Komendy Powiatowej Policji w Makowie Mazowieckim są pokrywane z budżetu państwa. Dodatkowo pozyskiwane są środki pieniężne i rzeczowe z jednostek samorządu terytorialnego. W niewielkim stopniu wsparcia rzeczowego udzielają również państwowe jednostki organizacyjne, banki oraz instytucje ubezpieczeniowe. Maków Mazowiecki jest miastem stosunkowo bezpiecznym. Zabójstwa, rozboje z użyciem niebezpiecznych narzędzi zdarzają się tu sporadycznie w ilości około 2 razy w roku. Natomiast jest zagrożony drobną przestępczością: kradzieżami, włamaniami oraz czynami karalnymi o charakterze chuligańskim. Młodzież zagrożona jest alkoholizmem i w mniejszym stopniu narkomanią.

Tabela 16. Zarejestrowane przestępstwa i interwencje

Zarejestrowane przestępstwa i interwencje						
	Liczba interwencji domowych	Przemoc domowa	Przestępstwa przeciwko rodzinie	Przestępstwa popełnione przez młodocianych	Przestępstwa związane z posiadaniem i obrotem narkotykami	Rozboje i bójki z udziałem młodocianych
2005	-	81	33	52	40	4
2006	-	107	30	35	206	15
2007	1097	84	23	62	32	4
2008	1319	96	38	49	38	3
2009	1741	134	23	49	12	3

Źródło: Komenda Powiatowa Policji

Zebrane dane wskazują, że ostatnie lata to znaczący wzrost liczby interwencji domowych. Istotny odsetek stanowi przemoc domowa. Natomiast spada liczba przestępstw związanych z posiadaniem i obrotem narkotykami.

Tabela 17. Liczba orzeczeń w sprawach rodzinnych

Liczba orzeczeń w sprawach rodzinnych					
	Liczba orzeczeń w sprawie ograniczenia władzy rodzicielskiej	Liczba orzeczeń w sprawie pozbawienia władzy rodzicielskiej	Liczba orzeczeń w przedmiocie ustanowienia dozoru dla rodziny	Liczba orzeczeń w przedmiocie przymusowego leczenia odwykowego	Liczba orzeczonych rozwodów
2005	18	14	15	43	b/d
2006	20	11	18	46	b/d
2007	32	16	29	55	b/d
2008	27	8	20	67	b/d
2009	14	16	12	45	b/d

Źródło: Sąd Rejonowy

2.1.6. OŚWIATA/EDUKACJA/KULTURA

Z uwagi na charakter wykonywanych zadań instytucje działające w obszarach szeroko rozumianej oświaty i kultury, niejednokrotnie współuczestniczą w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Na terenie Makowa Mazowieckiego funkcjonują następujące placówki oświaty:

- Samorządowe Przedszkole Nr 1 w Makowie Mazowieckim, ul. Przasnyska 9
- Samorządowe Przedszkole Nr 2 w Makowie Mazowieckim, ul. Kościelna 15
- Samorządowe Przedszkole nr 4 w Makowie Mazowieckim, ul. Przasnyska 11
- Zespół Szkół nr 1 w Makowie Mazowieckim, ul. Sportowa 9 (szkoła podstawowa, gimnazjum)
- Zespół Szkół nr 2 w Makowie Mazowieckim, ul. Gen. Pułaskiego 15 (szkoła podstawowa, gimnazjum)
- Liceum Ogólnokształcące im. Marii Curie-Skłodowskiej w Makowie Mazowieckim, ul. Kopernika 6
- Zespół Szkół im. Żołnierzy Armii Krajowej w Makowie Mazowieckim, ul Mickiewicza 39

  Wśród instytucji kultury, które podejmują środowiskowe działania animacyjne należy wymienić: Miejski Dom Kultury oraz Miejską Bibliotekę Publiczna.

2.2. ANALIZA DANYCH PIERWOTNYCH

2.2.1. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ KWESTIONARIUSZOWYCH DOTYCZĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI PRZEPROWADZONYCH W RAMACH BUDOWY STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Analiza wyników badań kwestionariuszowych dotyczących problemów społecznych na terenie miasta Maków Mazowiecki przeprowadzonych w ramach budowy Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych. Opracowanie Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych, poza uwzględnieniem istniejącej dokumentacji strategicznej, planów i programów miejskich oraz jako swoiste uzupełnienie przemyśleń urzędników i zewnętrznych ekspertów, winno uwzględniać opinie mieszkańców. Elementem partycypacji społecznej są zarówno konsultacje i warsztaty z przedstawicielami środowisk tematycznie związanych z poruszanymi problemami, jak również wywiady kwestionariuszowe z jak największą liczbą mieszkańców. W ramach procesu opracowania strategii dla Makowa Mazowieckiego stosownym badaniem objęto osoby reprezentujące różne obszary życia społecznego miasta Maków Mazowiecki. Były to zarówno osoby pełniące różnorakie funkcje społeczne, w obszarze pomocy społecznej, edukacji, bezpieczeństwa publicznego, kultury, zdrowia, sportu, przedstawiciele władz samorządowych i organizacji pozarządowych oraz znaczna liczba mieszkańców.

Zastosowanym narzędziem był kwestionariusz ankiety o wysokim stopniu standaryzacji do samodzielnego wypełnienia zawierający łącznie 29 pytań, w tym 26 pytań tematycznych i 3 pytania charakteryzujące osobę badaną (pod kątem wykształcenia, płci i wieku). Do dystrybucji ankiet wykorzystano pięciu przeszkolonych ankieterów, którzy uzyskali bardzo wysoki procent zwrotu – 527 wypełnionych ankiet, co może świadczyć o sporym zainteresowaniu środowiska lokalnego i zaangażowaniu w działania prowadzone na terenie miasta.

Wartością dodaną przeprowadzonych badań jest możliwość skonfrontowania wiedzy o sytuacji gminy w zakresie szeroko rozumianej problematyki społecznej przez różne środowiska społeczne, co w konsekwencji może doprowadzić do skuteczniejszego rozwiązywania powstających na terenie gminy problemów.

Wyniki ankiety

Wykres nr 1. Wykształcenie (w %)

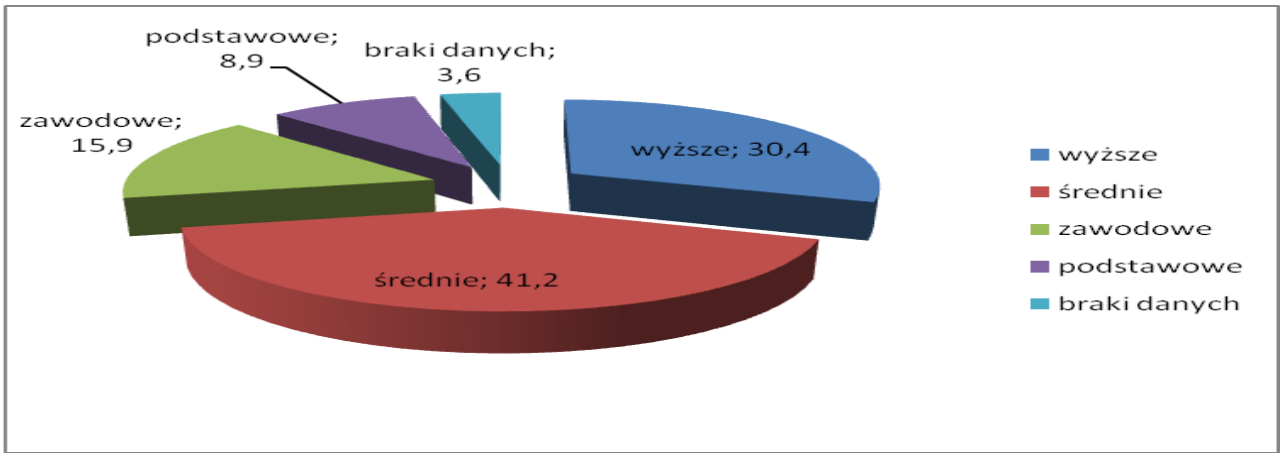

Źródło: Badania własne autorów.

Wykres nr 2. Struktura wiekowa badanych mieszkańców Makowa Mazowieckiego (w %)

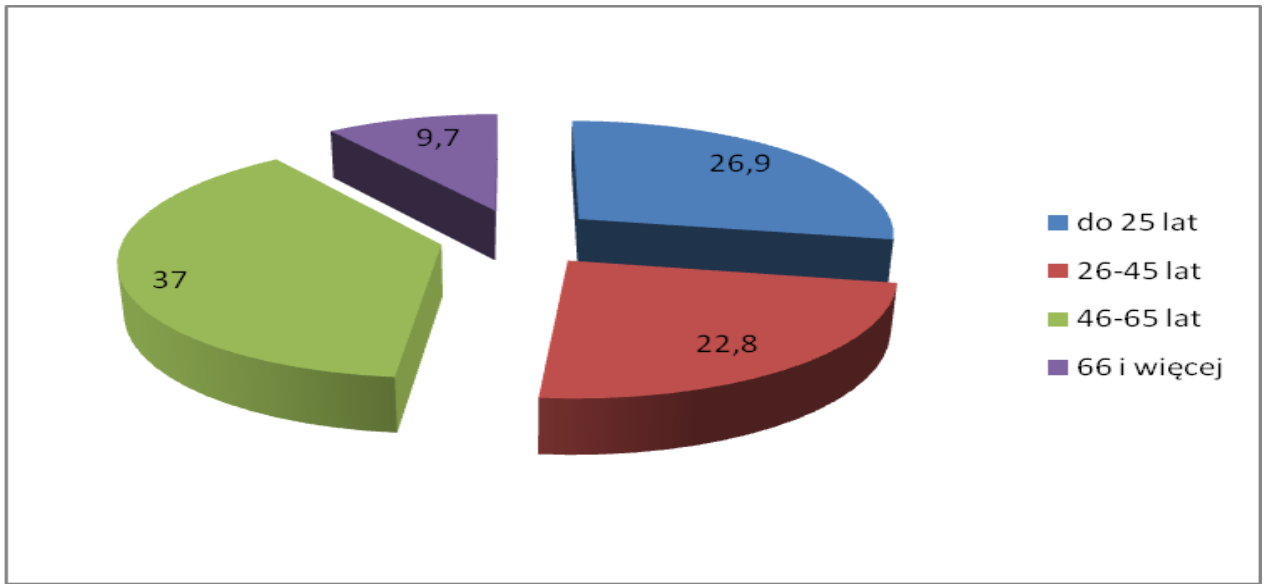

Źródło: Badania własne autorów.
Najwięcej respondentów stanowiły osoby w wieku powyżej 46 lat (tj. 37% ogółu) oraz osoby młode – do 25 lat (tj. 26,9%).

Wykres nr 3. Warunki życia w gminie (w %)

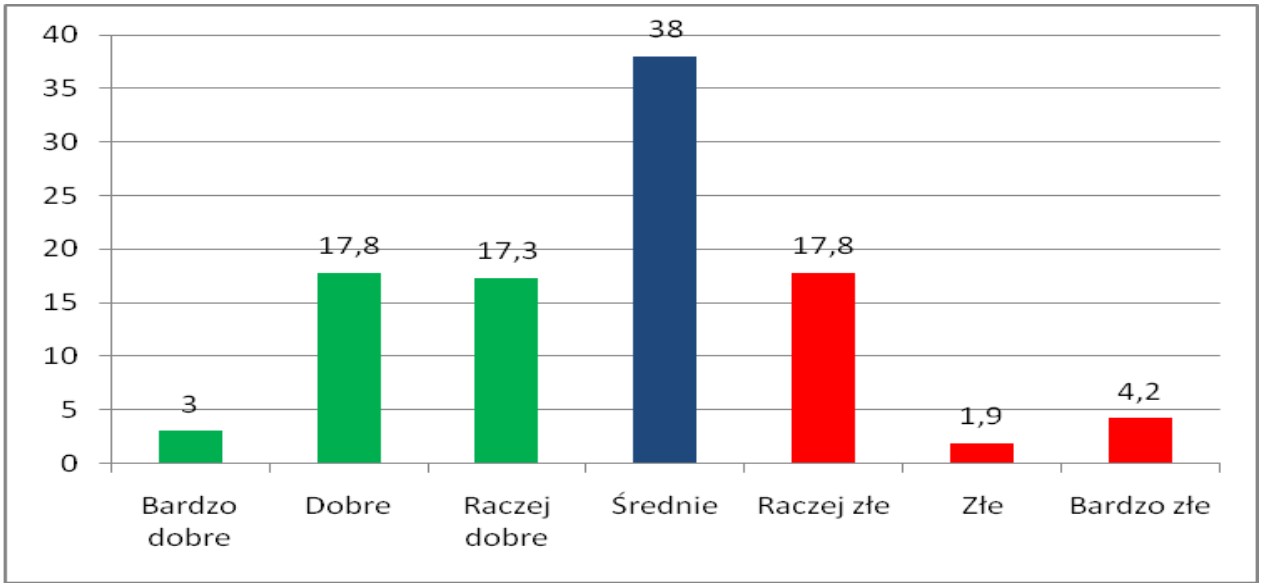

Źródło: Badania własne autorów.

Analizując warunki życia w mieście Maków Mazowiecki należy stwierdzić, iż respondenci najczęściej wskazywali na odpowiedź: Średnie (38%), natomiast suma stopniowanych ocen dobrych wynosi zbliżoną wartość 38,1%. W związku z powyższym pozytywne odczucia wyraża pnad ¾ badnych (76,1%). Negatywną opinię na temat warunków życia wyraziło 23,9%.

Wykres 4. Występowanie w gminie problemów społecznych (w %)

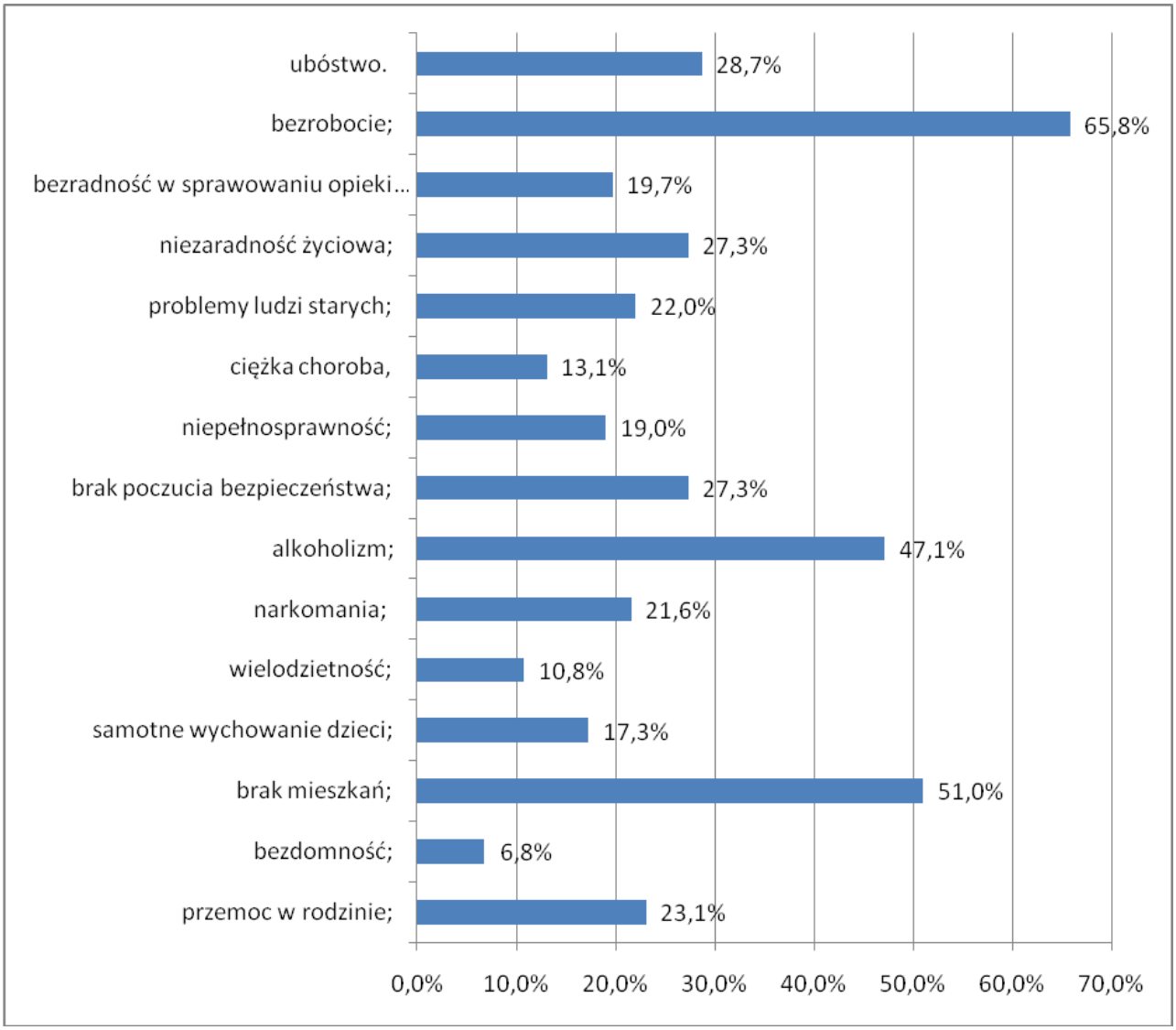

Źródło: Badania własne autorów.

Problemami społecznymi najczęściej identyfikowanymi przez respondentów były: bezrobocie (65,8%), brak mieszkań (51%) i alkoholizm (47,1%) i kolejne to: ubóstwo (28,7%), niezaradność życiowa (27,3%) oraz brak poczucia bezpieczeństwa. W innych odpowiedziach respondenci wskazywali również na przemoc w rodzinie, narkomanię, problemy ludzi starych oraz bezradności w sprawowaniu opieki wychowawczej.

Wykres 5. Grupy społeczne zagrożone wykluczeniem (w %)

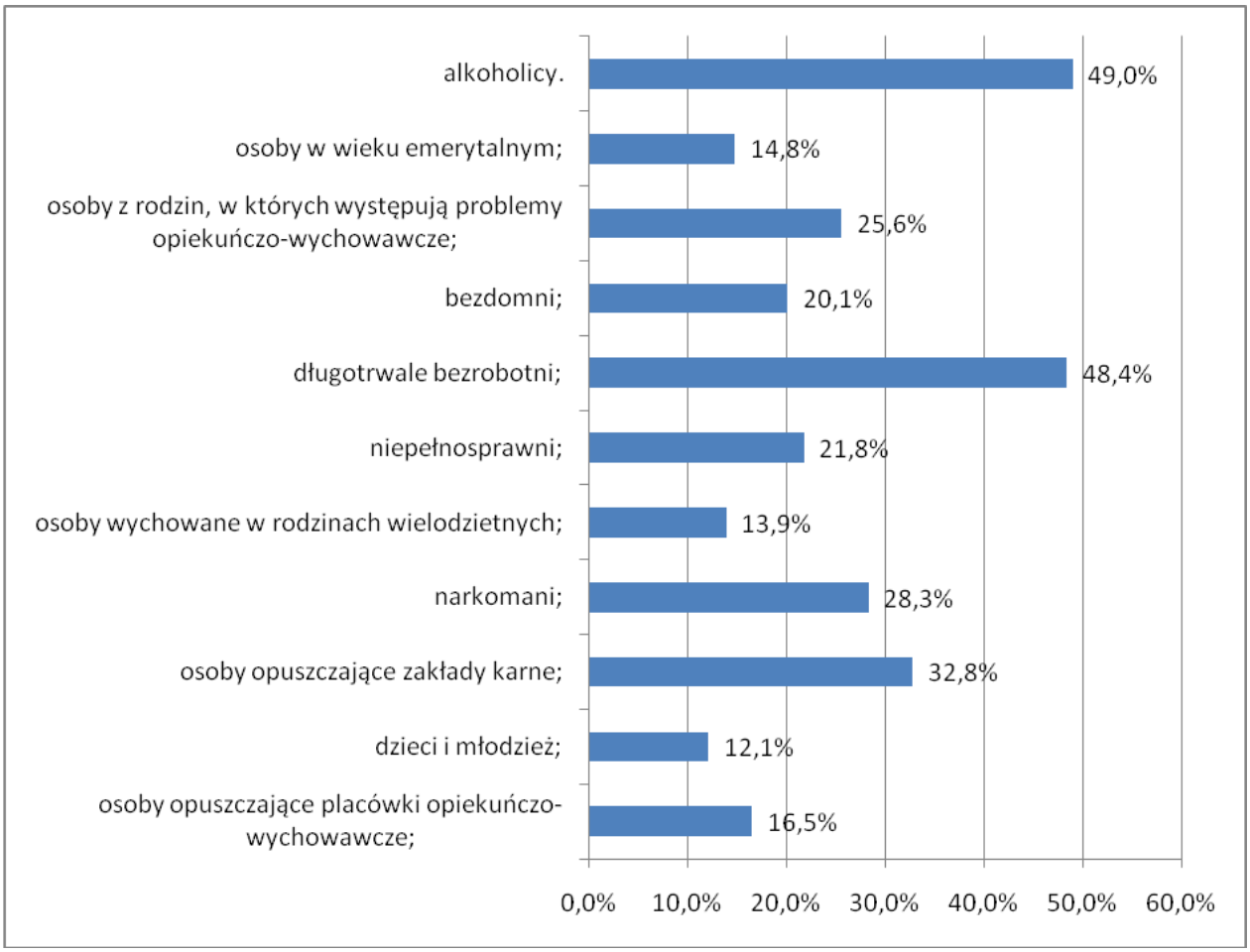

Źródło: Badania własne autorów.

Grupami społecznymi najbardziej zagrożonymi wykluczeniem w opinii ankietowanych są: alkoholicy (49 %), długotrwale bezrobotni (48,4 %), osoby opuszczające zakłady karne (32,8 %), narkomani (28,3%) oraz osoby z rodzin, w których występują problemy opiekuńczo - wychowawcze (25,6 %).

Wykres 6. Działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (w %).

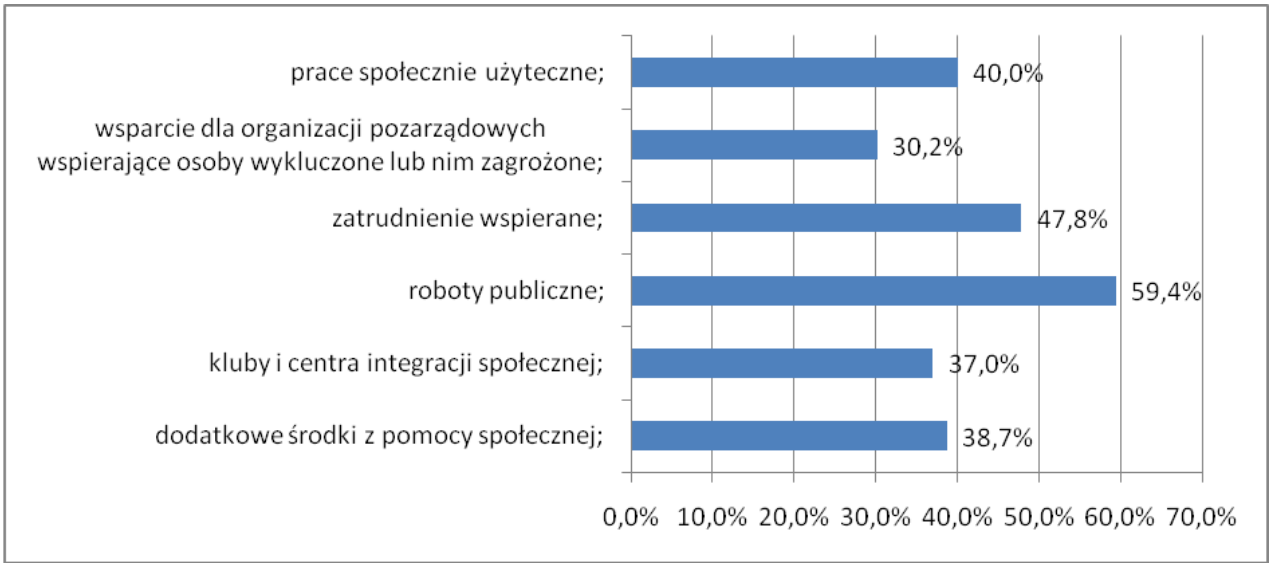

Źródło: Badania własne autorów.

Respondenci zapytani o to jakie działania należy podjąć na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, na pierwszym miejscu wymienili prowadzenie robót publicznych (59,4%) oraz organizowanie zatrudnienia wspieranego (47,8%), a także prac społecznie użytecznych (40%) co pokazuje konkretny i bardzo praktyczny wymiar oczekiwań lokalnej społeczności w tym zakresie.

A. Ubóstwo

Wykres 7. Ocena respondentów co do ilości rodzin dotkniętych ubóstwem (w %)

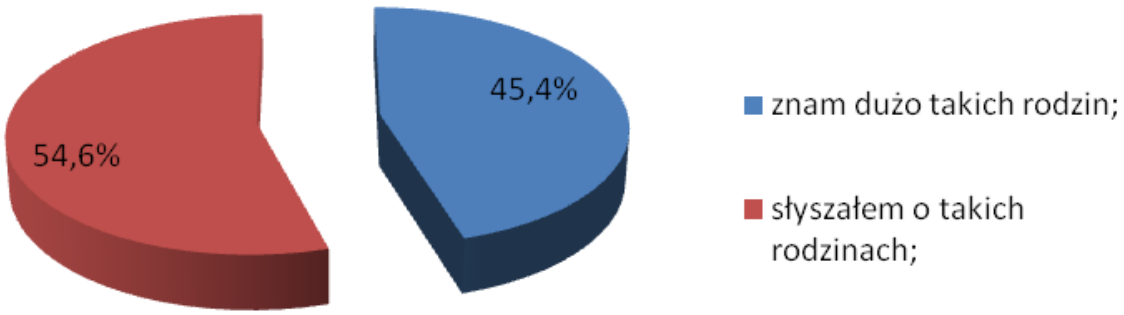

Źródło: Badania własne autorów.

Ankietowani dość zgodnie wypowiedzieli się w tej kwestii, znają (45,4%) lub słyszeli (54,6%) o rodzinach dotkniętych ubóstwem (100%) zamieszkujących miasto Maków Mazowiecki. Taki rozkład odpowiedzi świadczy dobitnie o bardzo dużej skali występowania zjawiska ubóstwa wśród rodzin zamieszkujących wskazane miasto.

Wykres 8. Powody popadania rodzin w ubóstwo (w %).

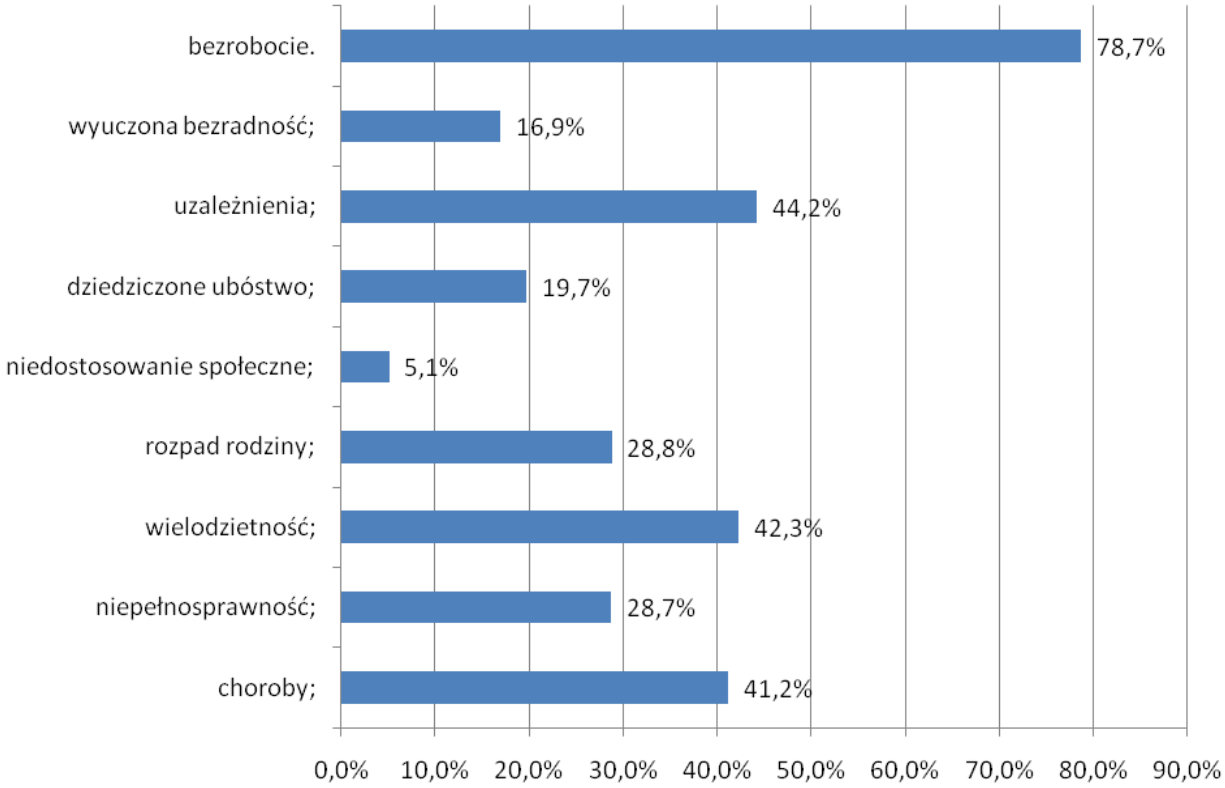

Źródło: Badania własne autorów.

Za najistotniejsze przyczyny popadania rodzin w ubóstwo ankietowani respondenci uznali: bezrobocie (78,7%). Wynik ten jednoznacznie wskazuje na utożsamianie przez mieszkańców Makowa Mazowieckiego ubóstwa z brakiem zatrudnienia. Oprócz powyższego za istotne zostały uznane przyczyny będące konsekwencją: uzależnienia (44,2%), wielodzietność (42,3%) oraz chorób (41,2%)

B. Rynek pracy.

Wykres 9. Sytuacja na rynku pracy (w %).

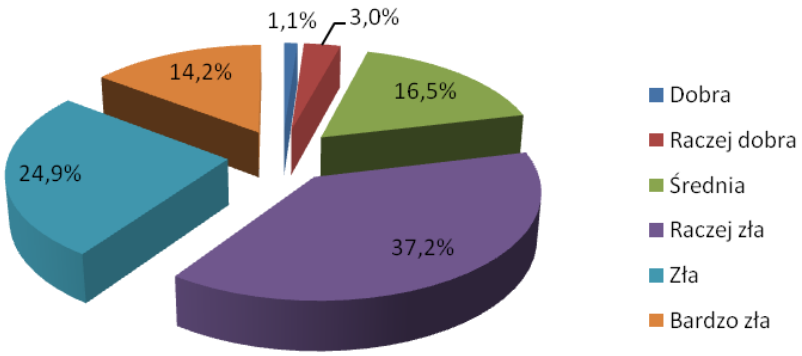

Źródło: Badania własne autorów.

Zdecydowana większość badanych oceniła sytuację na rynku pracy miasta Maków Mazowiecki negatywnie (76,3%) lub średnio (16,5%) Nikt z respondentów nie określił sytuacji na rynku pracy jako bardzo dobrej, a za dobrą uznało ją jedynie 1,1% a raczej dobrą 3%. Powyższe wyniki nie korelują z oficjalnymi

danymi prezentowanymi przez lokalne instytuncje rynku pracy, wg których tzw. rejestrowane bezrobocie nie stanowi głównego problemu dla mieszkańców.

Wykres 10. Przyczyny problemów występujących na rynku pracy (w %).

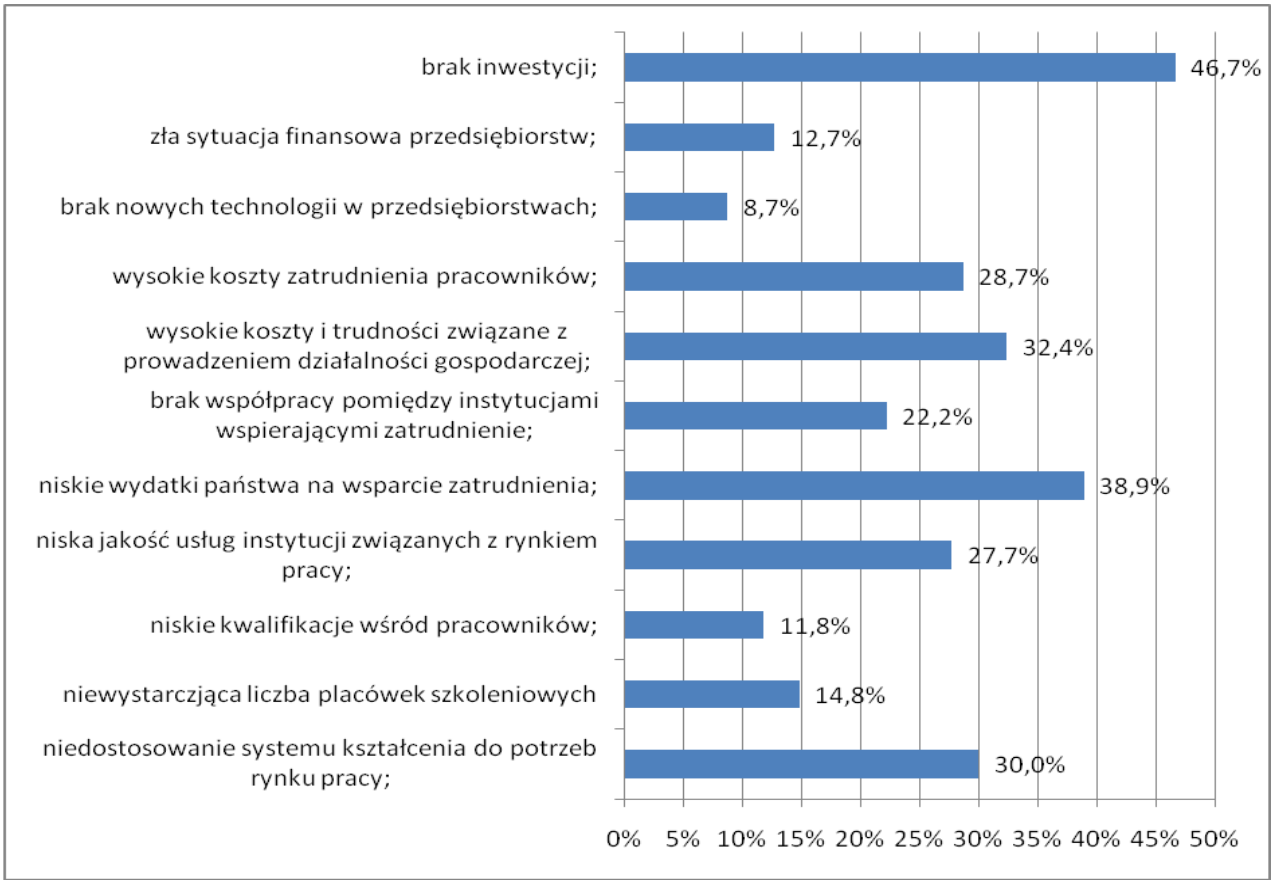

Źródło: Badania własne autorów.

Wśród opinii dotyczących przyczyn problemów występujących na makowskim rynku pracy dominują czynniki zewnętrzne, za najważniejsze respondenci uznali: brak inwestycji (46,7%) oraz niskie wydatki państwa na wsparcie zatrudnienia (38,9%). Ponadto zauważyli, wysokie koszty i trudności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (32,4 %) czy niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy (30%).

Wykres 11. Jakie działania najlepiej przyczyniłyby się do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych? (w %).

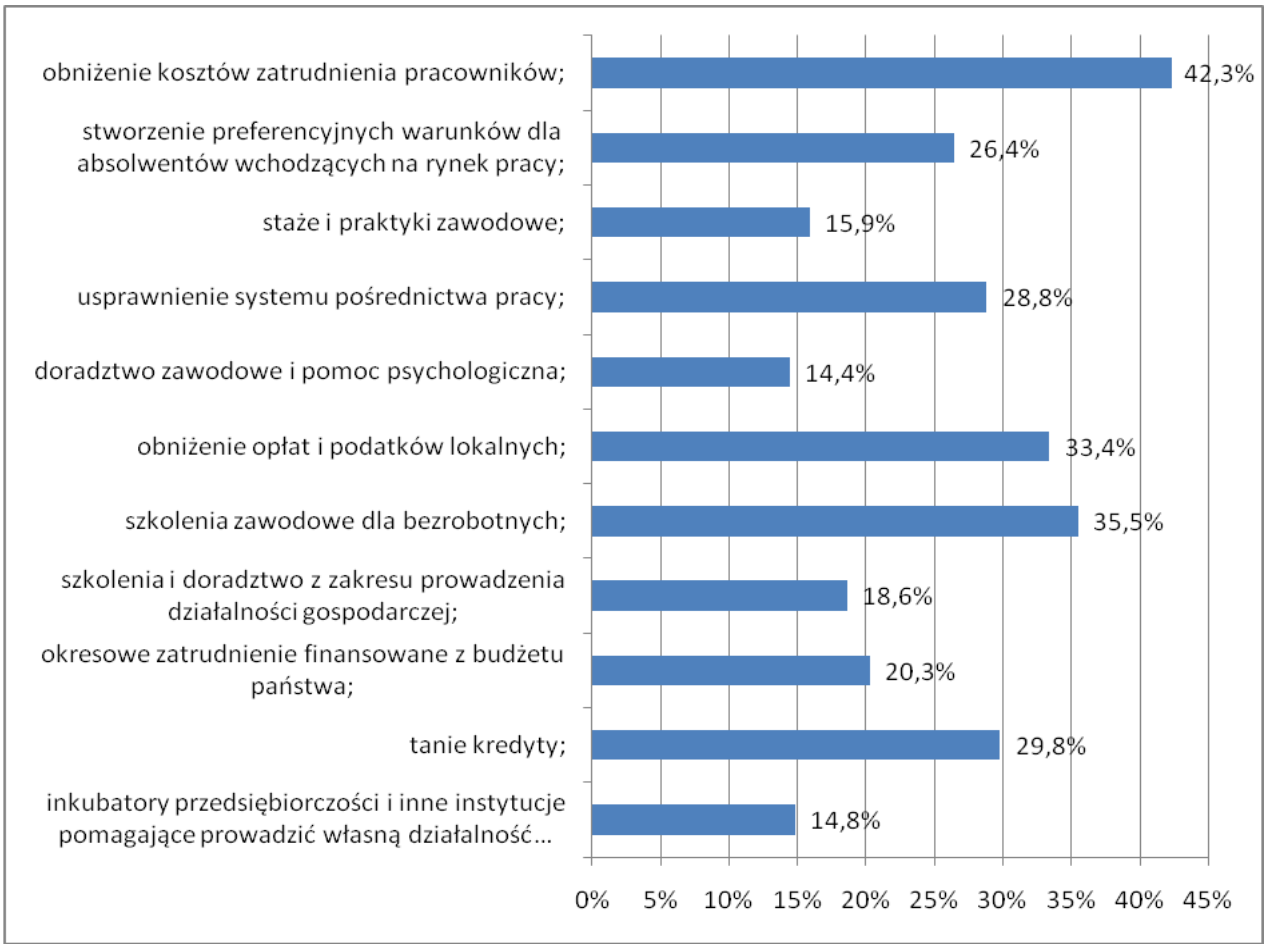

Źródło: Badania własne autorów.

Respondenci zapytani o działania najlepiej przyczyniające się do obniżenia skali zjawiska bezrobocia w Makowie Mazowieckim i tym samym polepszenia sytuacji na rynku pracy wskazali, podobnie jak w poprzednim pytaniu, na rozwiązania o charakterze zewnętrznym, takie jak: obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników (42,3 %). Ponadto wśród proponowanych rozwiązań sporą grupę stanowią działania inwestujące bezpośrednio w kapitał ludzki czyli szkolenie zawodowe bezrobotnych (35,5%). Ankietowanym istotna wydała się również kwestia obniżenia opłat i podatków lokalnych (33,4%) oraz dostępność tanich kredytów (29,8%).

C. Niepełnosprawni

Wykres 12. Sytuacja osób niepełnosprawnych (w %).

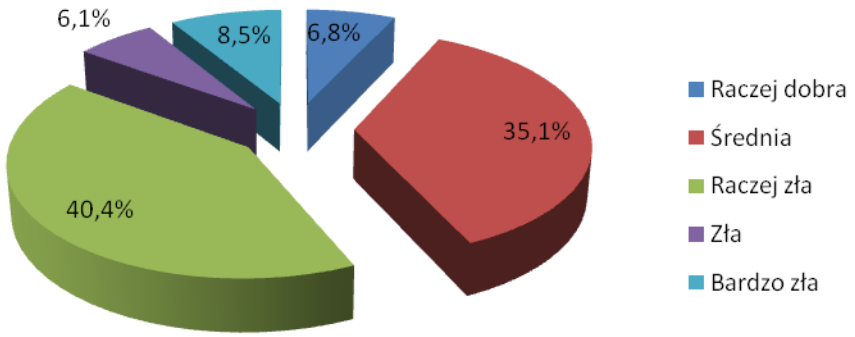

Źródło: Badania własne autorów.

Ponad połowa (55%) ankietowanych mieszkańców Makowa Mazowieckiego ocenia sytuację osób niepełnosprawnych zamieszkujących w mieście negatywnie. Jedna trzecia (35,1%) ocenia ją jako średnią, a jedynie niewielki odsetek ankietowanych (6,8%) uważa sytuację osób niepełnosprawnych za raczej dobrą. Symptomatyczne jest, że żaden z ankietowanych nie uznał jej za dobrą i bardzo dobrą!

Wykres 13. Problemy osób niepełnosprawnych (w %).

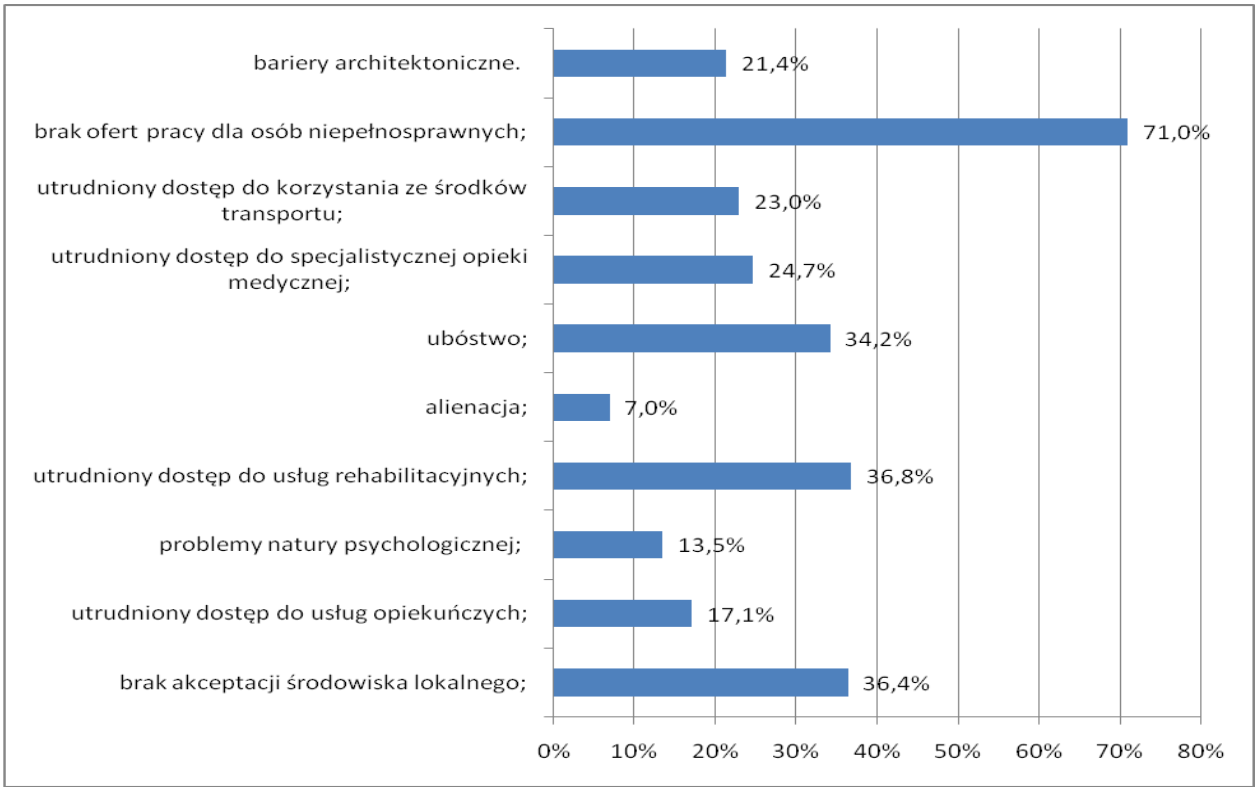

Źródło: Badania własne autorów.

Najistotniejszym problemem dotykającym osoby niepełnosprawne w opinii respondentów był brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych (71%). Kolejnymi kwestiami, uznanymi za ważne dla osób niepełnosprawnych

był utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych (36,8%), brak akceptacji środowiska lokalnego (36,4%) oraz ubóstwo (34,2%).

Wykres 14. Jakie działania najlepiej przyczyniłyby się do umożliwienia osobom niepełnosprawnym pełnego udziału w życiu społecznym (w %).

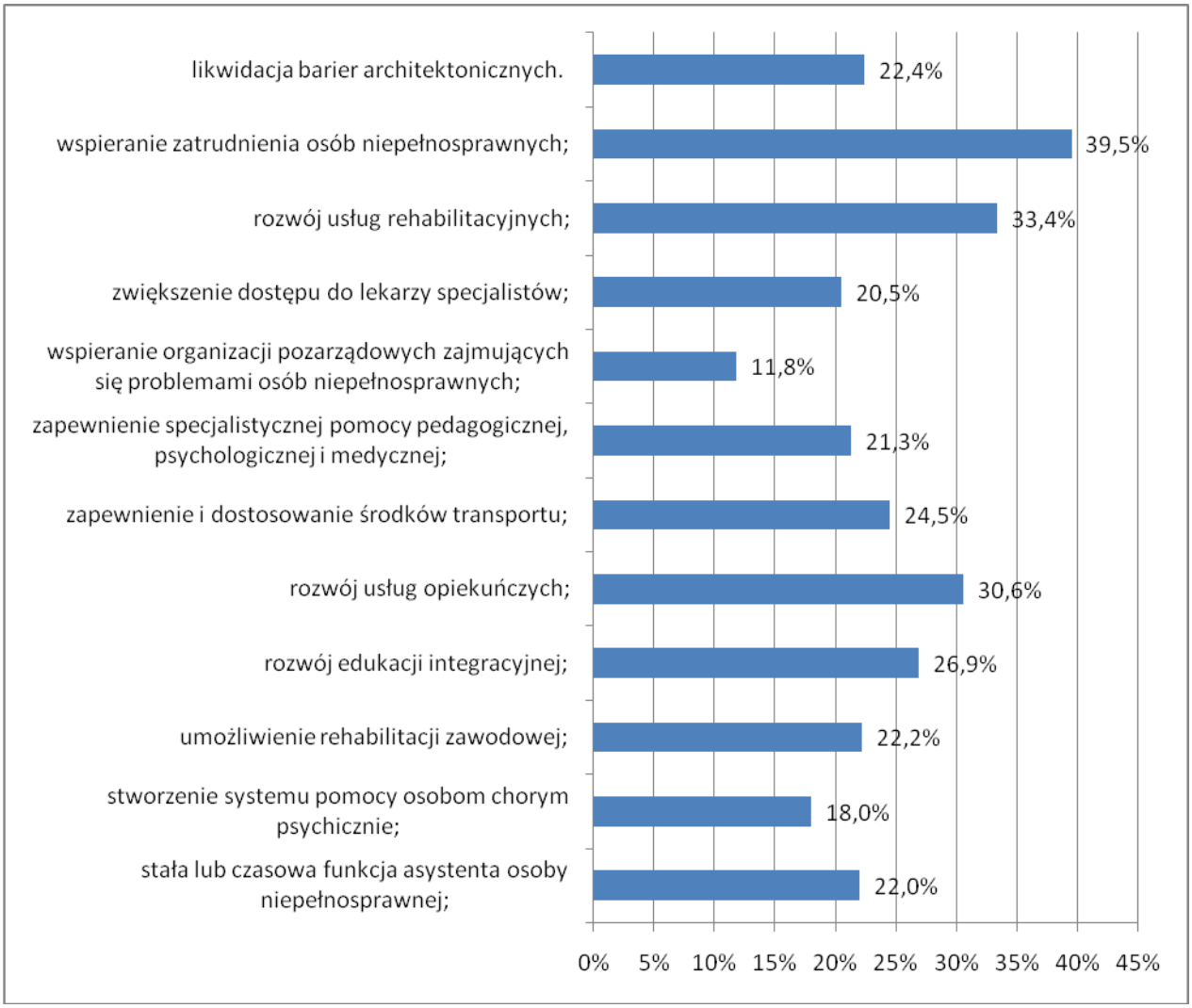

Źródło: Badania własne autorów.

W opinii ankietowanych, w celu zapewnienia możliwie pełnego udziału w życiu społecznym osobom niepełnosprawnym, należy podjąć następujące działania: wspierać zatrudnienie osób niepełnosprawnych (39,5%), zapewnić dostęp do wszechstronnej rehabilitacji (33,4%) i usług opiekuńczych (30,6%).

D. Osoby starsze

Wykres 15. Sytuacja osób starszych (w %).

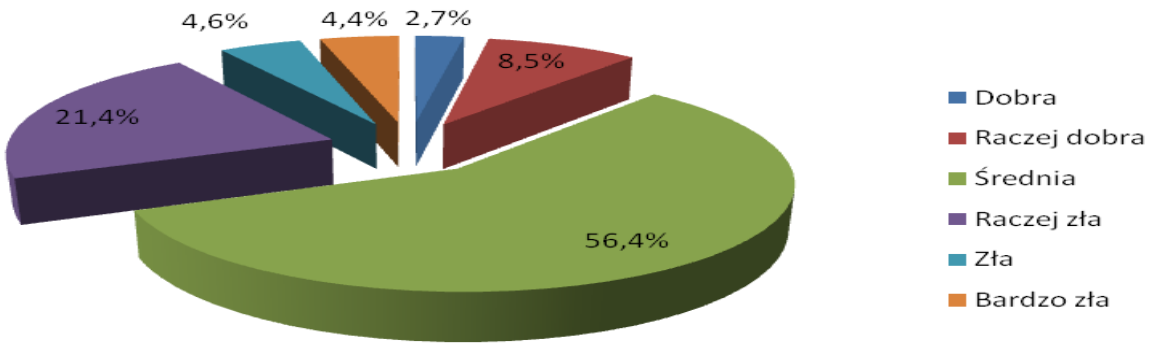

Źródło: Badania własne autorów.

Większość badanych oceniła sytuację osób starszych zamieszkujących Maków Mazowiecki jako średnią (56,4%), 30,4% ankietowanych określiło ją negatywnie, a jedynie 11,2% jako dobrą i raczej dobrą. Nikt z respondentów nie określił sytuacji osób starszych jako bardzo dobrej.

Wykres 16. Problemy osób starszych (w %).

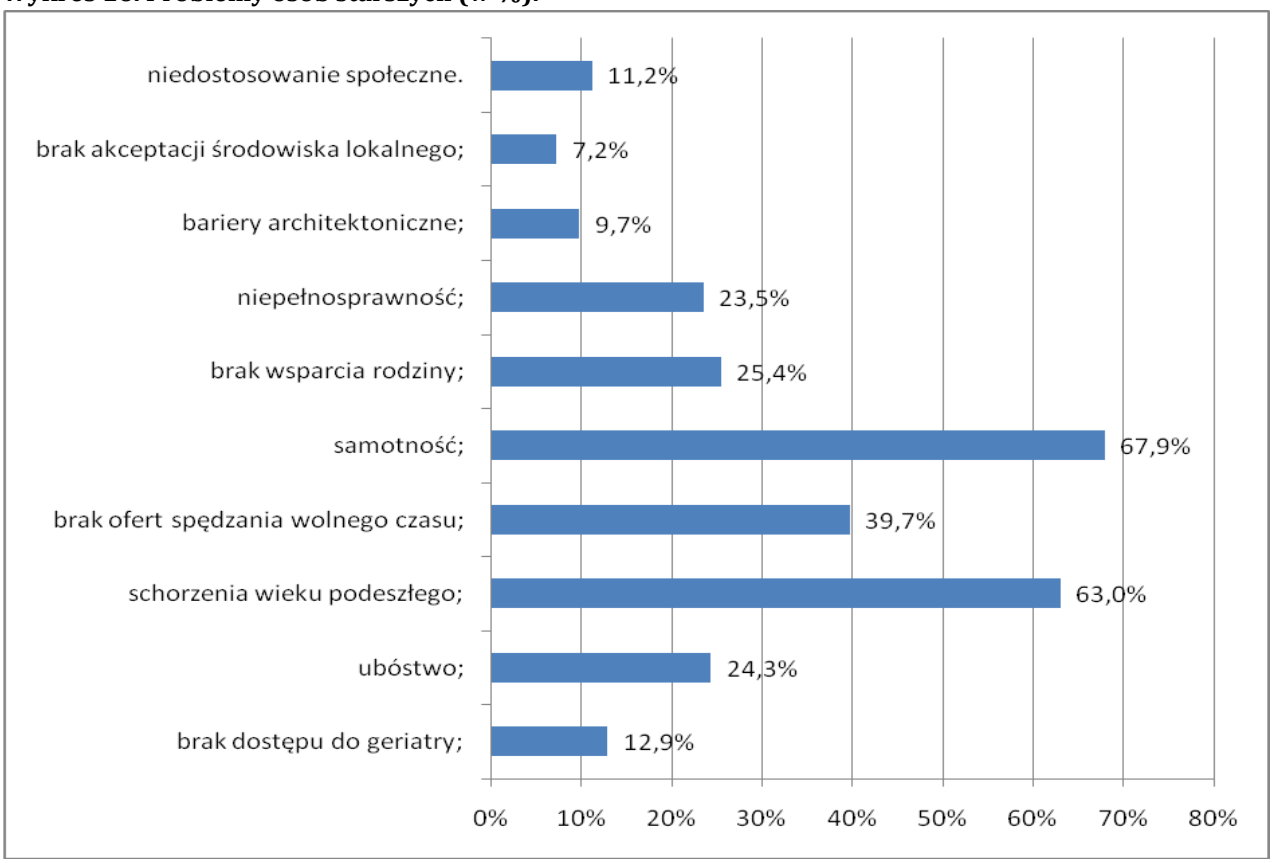

Źródło: Badania własne autorów.

Jako najistotniejsze problemy dotykające osób starszych ankietowani dość zdecydowanie wskazali na samotność (67,9%) oraz schorzenia wieku podeszłego (63 %). Ważny jest również brak ofert spędzania

wolnego czasu dla seniorów. Ponadto niepokoi problem braku wsparcia rodziny, sygnalizowany przez 25,4% badanych.

Wykres 17. Propozycje działań poprawiających sytuację osób starszych (w %).

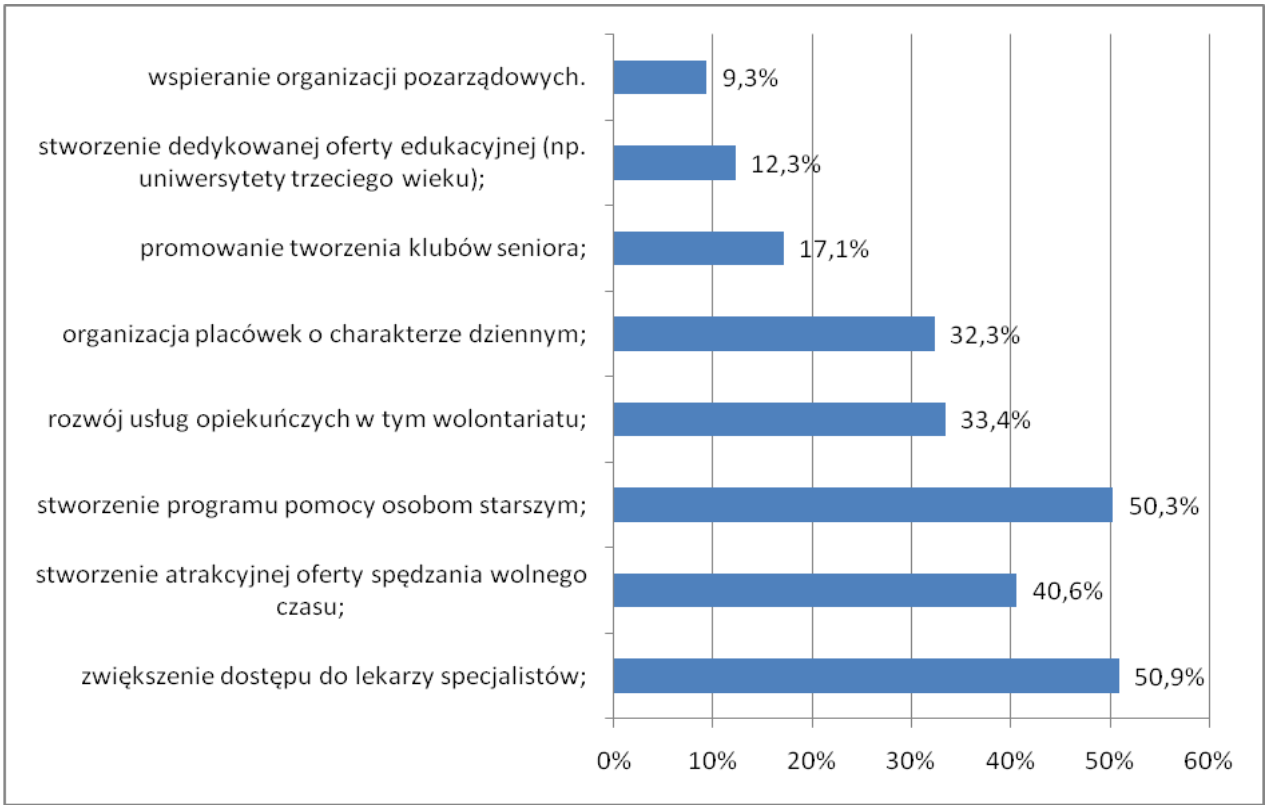

Źródło: Badania własne autorów.

W celu polepszenia sytuacji seniorów zamieszkujących miasto Maków Mazowiecki ankietowani za priorytetowe uznali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (50,9%) oraz stworzenie kompleksowego programu pomocy osobom starszym (50,3%). Ponadto wskazali na podjęcie działań zmierzających do stworzenia atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego (40,6%). Nie można również zapominać o rozwoju usług opiekuńczych (33,4%) oraz organizacji placówek o charakterze dziennym (32,3%).

E. Dzieci i młodzież

Wykres 18. Sytuacja dzieci i młodzieży (w %).

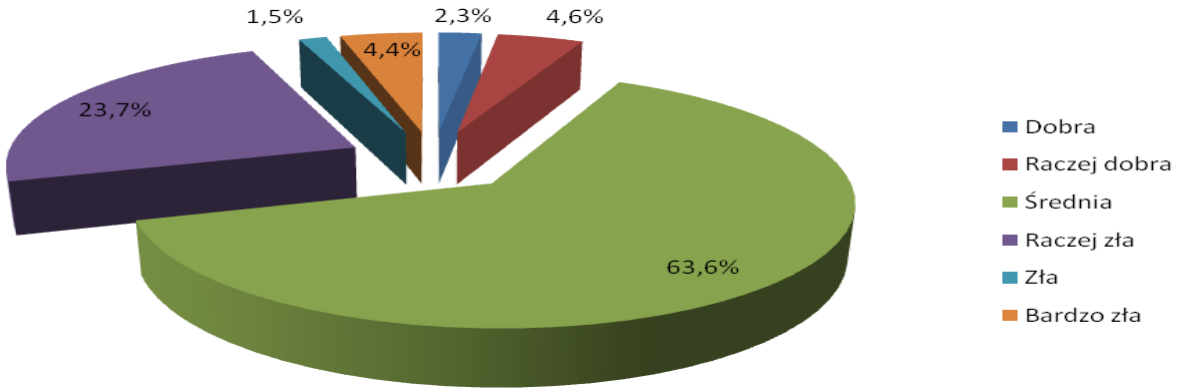

Źródło: Badania własne autorów.

Większość badanych oceniła sytuację dzieci i młodzieży z terenu gminy jako średnią (63,6%), 29,6 % ankietowanych oceniła ją negatywnie, a tylko 6,9% uznała, że sytuacja ta jest raczej dobra lub dobra. Nikt nie określił jej jako bardzo dobrej.

Wykres 19. Przyczyny występowania problemów wśród dzieci i młodzieży (w %).

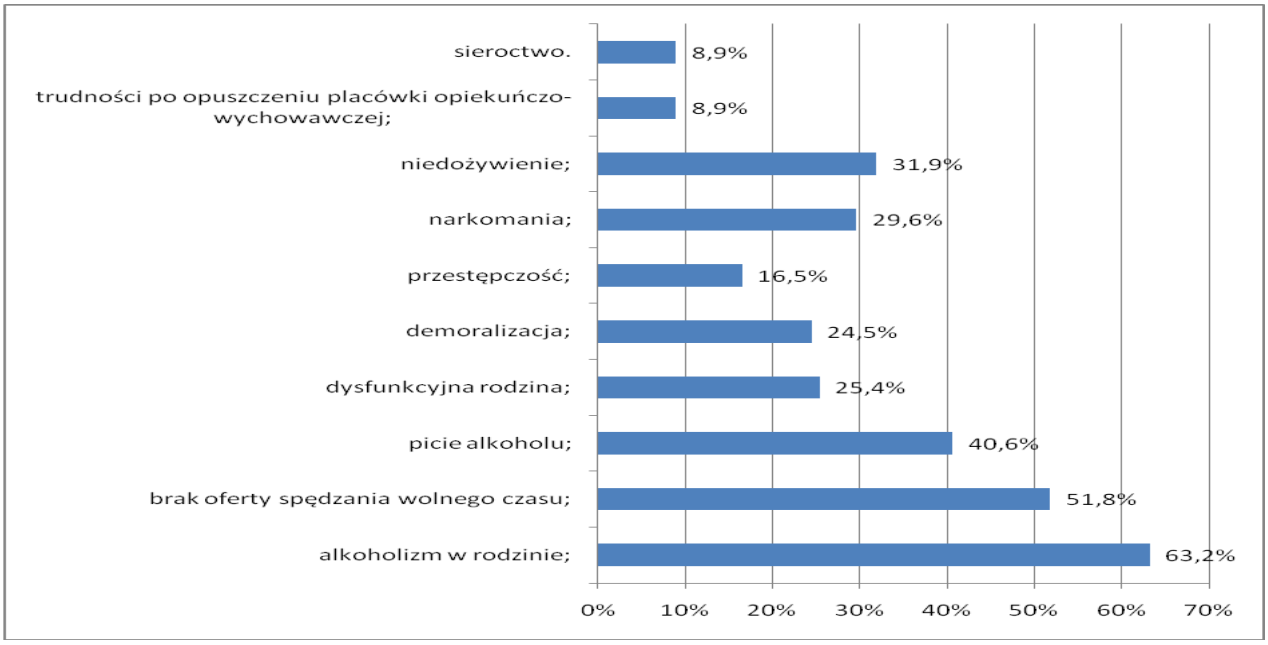

Źródło: Badania własne autorów.

Najistotniejszymi przyczynami problemów dotykających dzieci i młodzież z terenu miasta Makowa Mazowieckiego, w ocenie uczestników badania są problemy związane z uzależnieniami i to zarówno dotyczące alkoholizmu w rodzinie (63,2%) jak i picie alkoholu przez młodzież (40,6%). Bardzo istotną przyczyną problemów jest też brak atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu (51,8%). Respondenci wskazali również na niedożywienie (31,9%) oraz narkomanię (29,6%).

Wykres 20. Propozycje działań zaradczych w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących dzieci i młodzieży oraz ich rodzin (w %).

Źródło: Badania własne autorów.

Naturalną konsekwencją problemów wskazanych w poprzednim pytaniu, było poszukiwanie przez respondentów odpowiednich rozwiązań. W związku z powyższym, za najistotniejsze działania na rzecz dzieci i młodzieży ankietowani uznali zorganizowanie dla nich oferty spędzania czasu wolnego (60,5%) oraz kompleksowe wspieranie rodziny w pełnieniu jej funkcji wychowawczych (56,7%).

F. Bezpieczeństwo

Wykres 21. Postrzeganie miasta Makowa Mazowieckiego jako miejsca, w którym można czuć się bezpiecznie (w %).

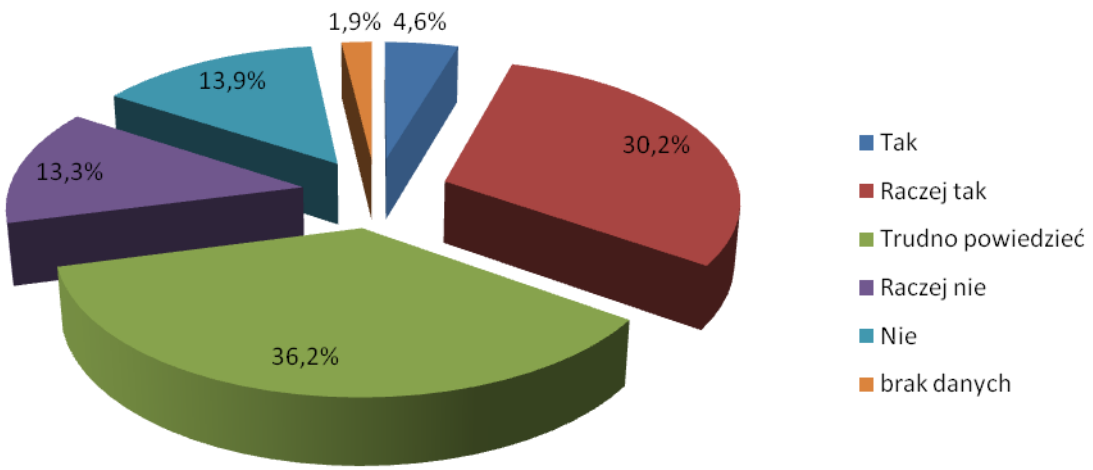

Źródło: Badania własne autorów.

Mieszkańcy Makowa Mazowieckiego mieli trudność w ocenie czy ich miasto to bezpieczne miejsce, aż 36,2% z nich nie miało na ten temat zdania. 34,8% odniosło się do niniejszej kwestii pozytywnie, odpowiadając tak (4,6%) lub raczej tak (30,2%). Z kolei 27,2% wyraziło się negatywnie o stanie ogólnego bezpieczeństwa w mieście.

Wykres 22. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa (w %).

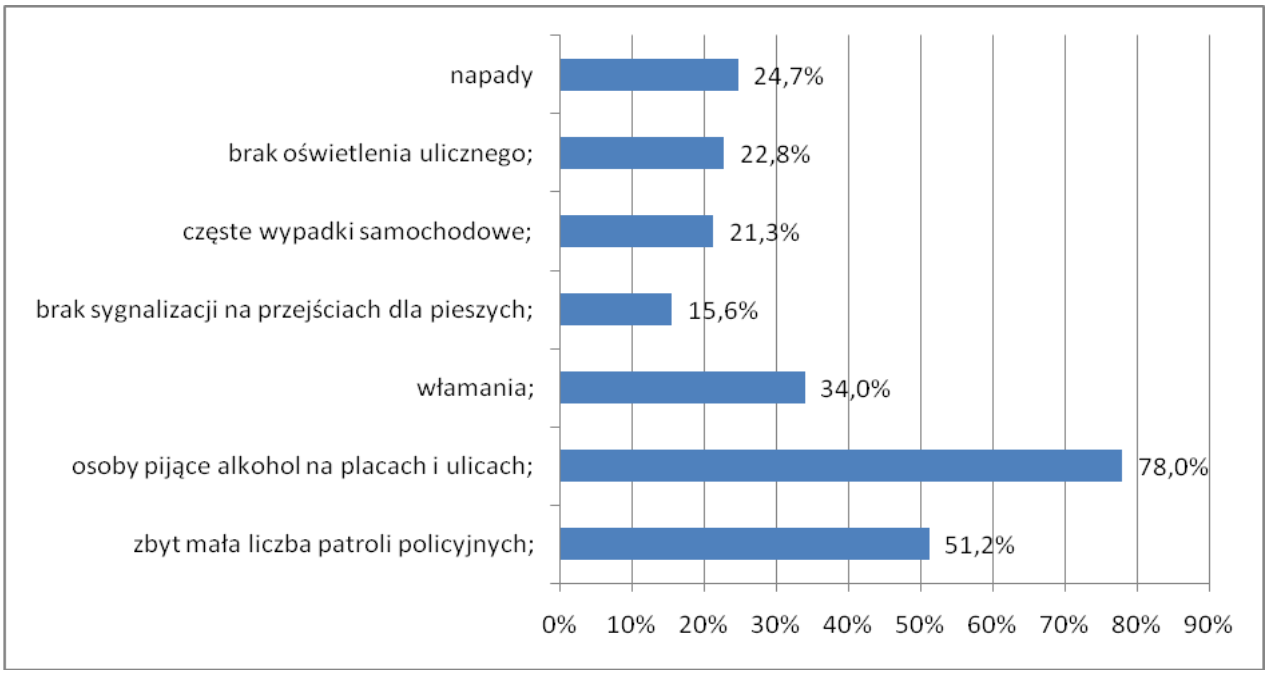

Źródło: Badania własne autorów.

Za główne przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa ankietowani podawali pijących alkohol na placach i ulicach. Taką opinię wyraziło ponad ¾ ankietowanych mieszkańców Makowa Mazowieckiego (78%). Dodatkowo wskazali na zbyt małą liczbę policyjnych patroli (51,2 %), a także włamania (34%) i napady (24,7%).

G. Uzależnienia

Wykres 23. Występowanie zjawiska uzależnień w Makowie Mazowieckim (w %).

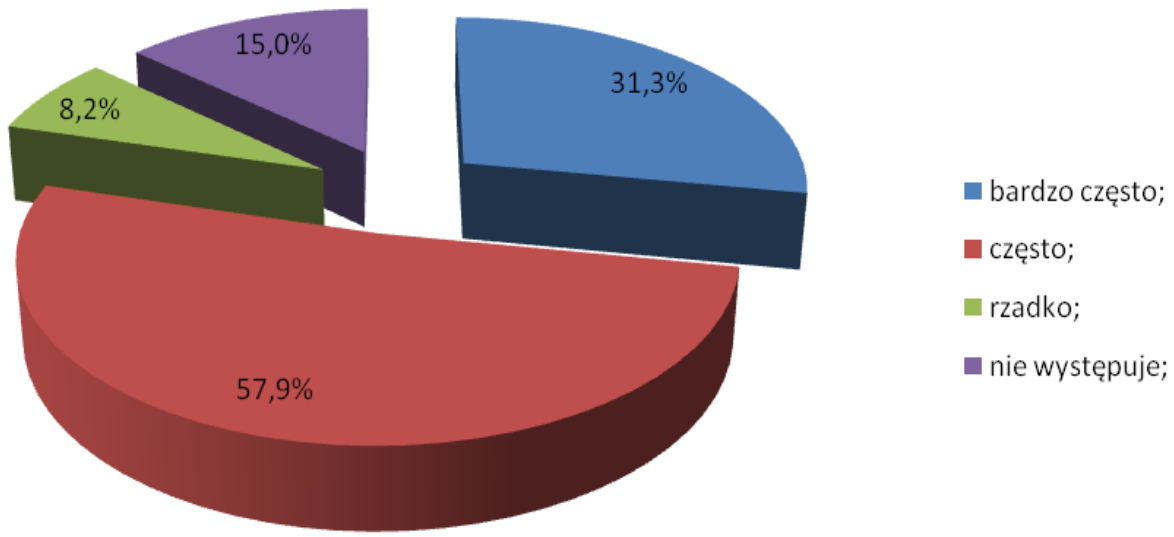

Źródło: Badania własne autorów.

Zdecydowana większość ankietowanych stwierdziła, że zjawisko uzależnień występuje na terenie miasta Maków Mazowiecki – 89,2%, odpowiednio często (57,9%) lub bardzo często (31,3%). 8,2 % respondentów uznało uzależnienia za rzadkość, a 15% oceniło, że zjawisko uzależnień w mieście nie występuje.

Wykres 24. Przyczyny występowania zjawiska uzależnień w Makowie Mazowieckim (w %).

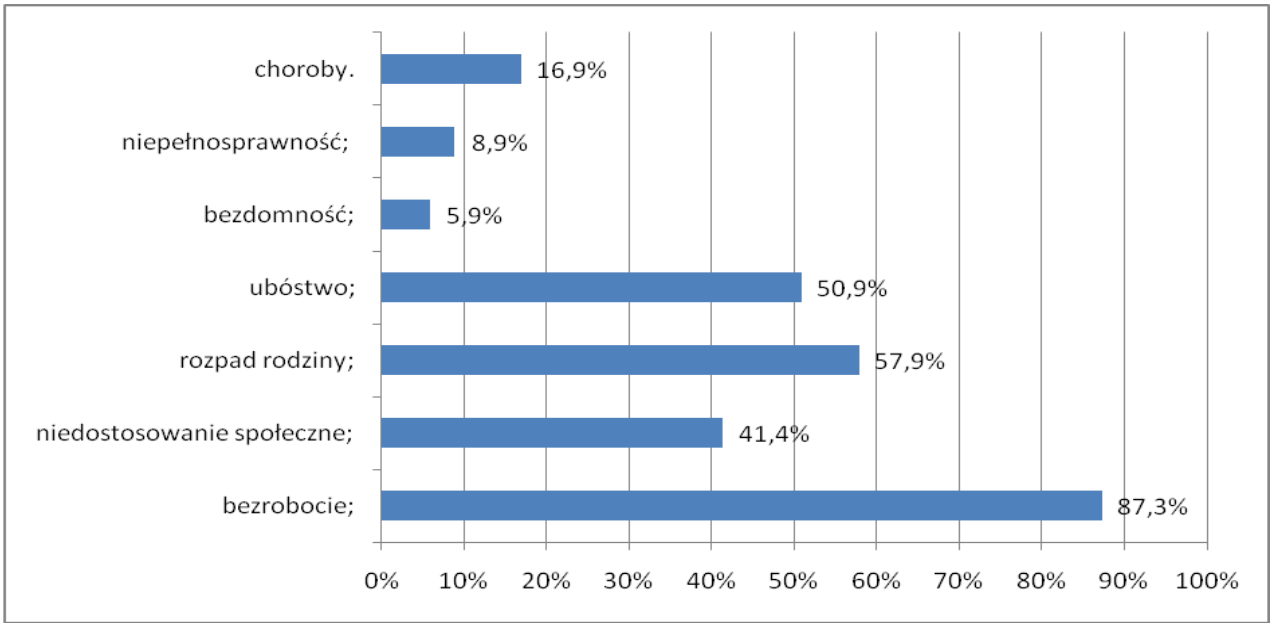

Źródło: Badania własne autorów.

Jako główną przyczynę występowania uzależnień w mieście ankietowani uznali bezrobocie (87,3%). W następnej kolejności rozpad rodziny (57,9%) oraz ubóstwo (50,9%). Jako istotny powód wskazywano również niedostosowanie społeczne (41,4%).

Wykres 25. Propozycje działań, które mogą wpłynąć na poprawę sytuacji osób uzależnionych oraz ich rodzin (w %).

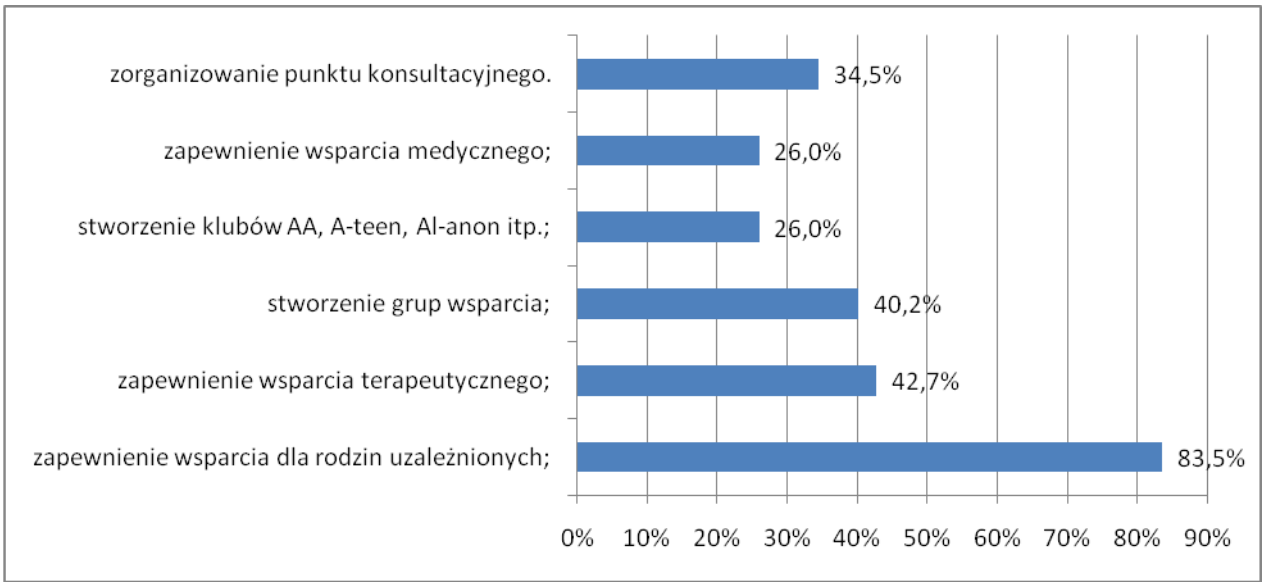

Źródło: Badania własne autorów.

Ankietowani jako zdecydowanie najważniejsze działanie, które należałoby podjąć na rzecz osób uzależnionych, to zapewnienie wsparcia dla rodzin osób uzależnionych (83,5%). Pozytywnie odnieśli się do zapewnienie wsparcia terapeutycznego (42,7%) oraz tworzenia grup wsparcia (40,2%)

H. Przemoc domowa

Wykres 26. Ocena respondentów co do ilości rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej (w %).

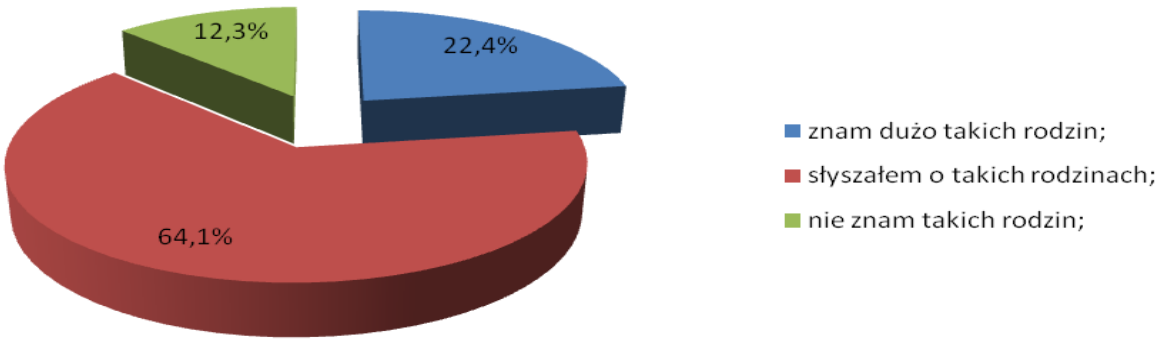

Źródło: Badania własne autorów.

Zdecydowana większość ankietowanych zna lub słyszała o rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej (86,5%) zamieszkujących miasto Maków Mazowiecki. Tylko 12,3% respondentów nie zna osobiście takich rodzin.

Wykres 27. Przyczyny występowania przemocy domowej (w %).

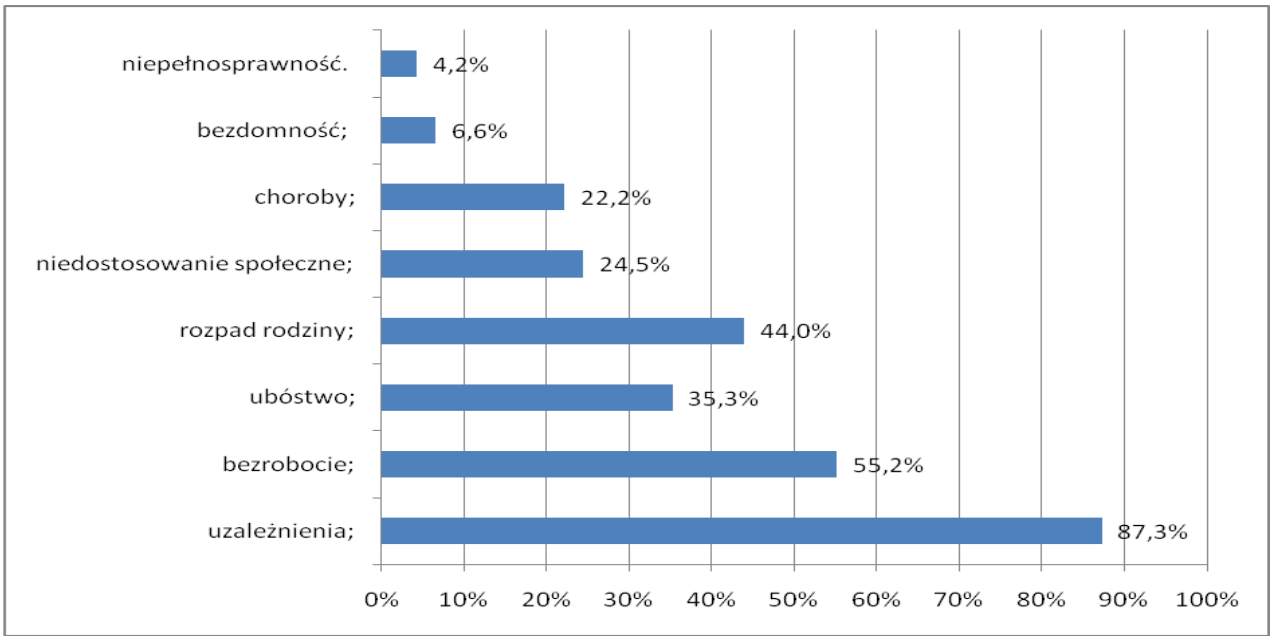

Źródło: Badania własne autorów.

Jako główne przyczyny występowania zjawiska przemocy domowej, ankietowani respondenci zidentyfikowali uzależnienia (87,3%), w dalszej kolejności bezrobocie (55,2%) i rozpad rodziny (44%). Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma też ubóstwo (35,3%).

Wykres 28. Propozycje działań, jakie działania należy podjąć na rzecz rodzin doświadczających przemocy domowej (w %).

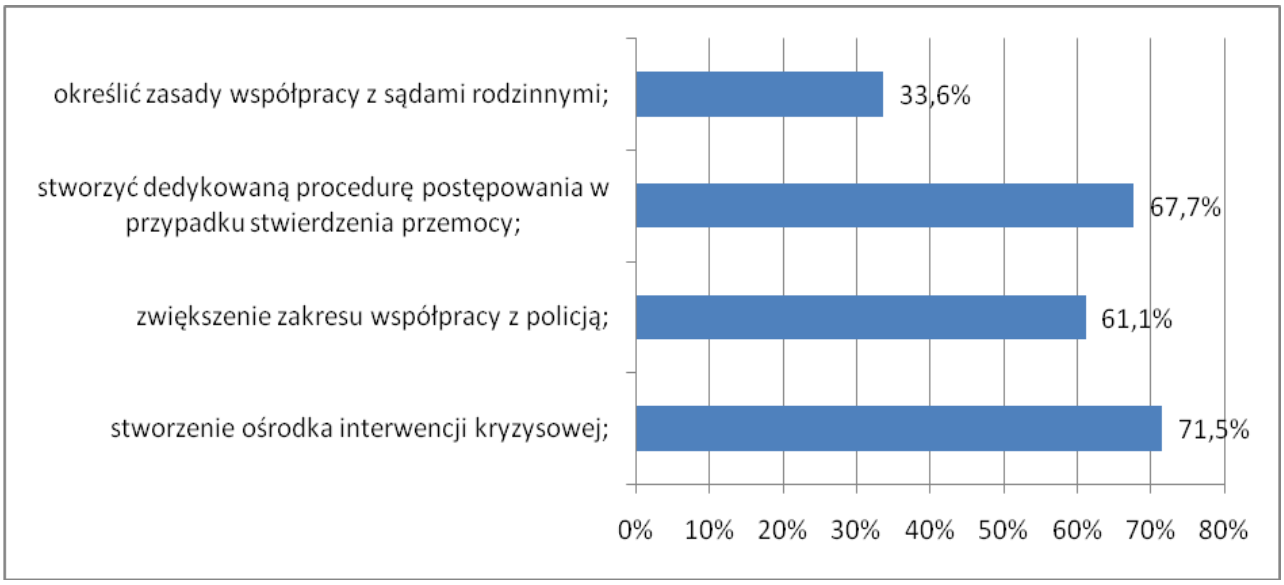

Źródło: Badania własne autorów.

W celu przezwyciężenia negatywnych skutków i niwelowania przyczyn występowania przemocy domowej należy w ocenie badanych: utworzyć ośrodek interwencji kryzysowej (71,5%) oraz stworzyć dedykowaną procedurę postępowania w przypadkach stwierdzenia przemocy (67,7%). Równie ważne wydaje się także zwiększenie zakresu współpracy z policją (61,1%).

2.2.2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA KWESTIONARIUSZOWEGO

Ogólna ocena warunków życia w Makowie Mazowieckim jest pozytywna. Suma ocen średnich i jednoznacznie dodatnich stanowi aż 75% ogółu ankietowanych. Należy zatem domniemywać, iż satysfakcja ta jest pochodną wielu innych spraw, czyli niewielkiej stopy bezrobocia, czy stosunkowo niedużej liczby ciężkich przestępstw i rozbojów. Niepokojący jest jednak fakt wyraźnej dominacji problemu alkoholizmu i jego wpływu na niemal wszystkie sfery życia i katalizowanie problemów społecznych tj. ubóstwo, przemoc domowa, problemy wychowawcze dzieci i młodzieży itp.

Przeprowadzone badanie kwestionariuszowe dostarczają ponadto kilku cennych wniosków płynących z wykrycia określonych zależności występujących w społeczeństwie Makowa Mazowieckiego. Na podstawie zastosowania współczynnika korelacji rho-Spearmana (nieparametryczna miara współzmienności) możemy stwierdzić, że istnieje istotna statystycznie zależność pomiędzy wiekiem a warunkami życia w gminie określonymi przez badanych – czym wyższy wiek badanych, tym gorsza ocena warunków życia w gminie: rho-Spearmana= - 0,125; $p<0,01$. W związku z powyższym należy szczególną troską otaczać ludzi znajdujących się w wieku poprodukcyjnym, a tym samym zaspokajać ich potrzeby w zakresie dostępu do rehabilitacji i medycyny.

Interesujący jest również wynik otrzymany po zastosowaniu nieparametrycznego testu U Manna-Whitneya dla 2 prób niezależnych w celu uzyskania odpowiedzi na pytanie: Czy istnieje istotna statystycznie zależność pomiędzy płcią a sytuacją na rynku pracy w Makowie Mazowieckim ocenioną przez badanych? Owszem,

istnieje istotna statystycznie zależność pomiędzy płcią a sytuacją na rynku pracy w Makowie Mazowieckim ocenioną przez badanych – kobiety oceniają sytuację na rynku pracy w Makowie Mazowieckim lepiej niż mężczyźni: Z na podstawie testu U Manna-Whitneya=4,726; p<0,001.

Ponadto istnieje istotna statystycznie zależność pomiędzy wiekiem a sytuacją na rynku pracy w Makowie Mazowieckim ocenioną przez badanych – czym wyższy wiek osób badanych, tym gorzej oceniają one sytuację na rynku pracy w Makowie: rho-Spearmana = -0,107; p<0,05. Co ciekawe także im wyższe wykształcenie badanych osób tym gorsza ocena sytuacji panującej na makowskim rynku pracy (rho-Spearmana = -0,181; p<0,001). Jest to wyraźny sygnał mówiący, iż w Makowie Mazowieckim nie ma ofert pracy dla ludzi z wyższymi niż przeciętne kwalifikacjami.

2.2.3. Konsultacje społeczne / warsztaty

Ważnym etapem tworzenia strategii były konsultacje z lokalnymi podmiotami i instytucjami, w tym także organizacjami pozarządowymi, które reprezentują interesy grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, jak też z osobami mającymi wpływ na politykę miasta w różnych obszarach życia społeczno - gospodarczego. Konsultacje obejmowały zarówno fazę identyfikacji problemów jak i etap generowania celów. Podczas spotkań roboczych i warsztatów zespół ekspertów w ramach prowadzonej dyskusji dokonał omówienia sytuacji bieżącej w Makowie Mazowieckim, szacowania horyzontu czasowego obowiązywania strategii a także ustalenia liderów instytucjonalnych poszczególnych działań.

Strategia zaplanowana została do 2018 roku. Terminy realizacji celów głównych i szczegółowych podane są przy opisie celów, jak też w zbiorczej tabeli. W każdym celu wskazano podmioty koordynujące i zaangażowane. Cele operacyjne Strategii nie stanowią katalogu zamkniętego. Właściciel Strategii oraz jej użytkownicy winni systematycznie dokonywać jej przeglądu i w razie konieczności wnioskować o konieczne do podejmowania cele operacyjne, których potrzebę niesie zmieniająca się rzeczywistość, badania potrzeb osób i grup, którym strategia służy.

III. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE MAKÓW MAZOWIECKI

W procesie opracowania i programowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Maków Mazowiecki kluczową rolę zajęły konsultacje społeczne, koncentrujące się wokół kluczowych sfer życia społecznego i gospodarczego Makowa Mazowieckiego, tj. zjawisk demograficznych, infrastruktury, gospodarki i rynku pracy, pomocy społecznej, kultury, edukacji, ochrony zdrowia, mieszkalnictwa i bezpieczeństwa publicznego. Przeprowadzone konsultacje wskazały na istnienie wielu problemów i zagrożeń społecznych, wśród których do najważniejszych należy zaliczyć:

W obszarze zjawisk demograficznych:

- emigracja zarobkowa ludzi młodych, aktywnych,
- wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

W obszarze gospodarki i rynku pracy:

- brak terenów inwestycyjnych,
- stagnacja w sferze powstawania nowych oraz rozwoju funkcjonujących firm produkcyjnych,
- brak nowych miejsc pracy,
- brak mobilności i konkurencyjności na rynku pracy,
- emigracja zarobkowa,
- trudności w znalezieniu pracy przez osoby młode oraz osoby powyżej 50 roku życia,
- niski poziom wynagrodzeń na rynku lokalnym,
- brak miejsc i ofert pracy dla osób niepełnosprawnych,
- nierealizowanie przez miasto programu prac społecznie użytecznych, szczególnie w odniesieniu do osób korzystających z pomocy społecznej.
- niskie nakłady państwa na wspieranie zatrudnienia,
- wysokie koszty i trudności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

W sferze pomocy społecznej:

- ubożenie coraz szerszej części społeczeństwa,
- brak środków utrzymania w rodzinach wychowujących niepełnosprawne dzieci,
- alkoholizm i narkomania wśród młodzieży,
- problemy ludzi starszych związane z samotnością, brakiem ofert spędzania wolnego czasu oraz brakiem wsparcia ze strony rodziny,
- wzrost zjawiska stosowania przemocy w rodzinie,
- problemy związane z nieporadnością wychowawczą,
- niska świadomość i aktywność mieszkańców szczególnie wśród młodzieży,
- brak akceptacji środowiska lokalnego,
- niskie fundusze na realizację zadań własnych.

W obszarze kultury i edukacji:

- ogólny spadek poziomu wykształcenia mieszkańców,
- niski poziom oświaty kulturalnej i wiedzy obywatelskiej,
- niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy,
- brak przygotowania do wypełniania w sposób prawidłowy ról rodzicielskich wiążący się z zawieraniem małżeństw przez bardzo młodych ludzi,
- niskie umiejętności mieszkańców w zakresie kreowania inicjatyw lokalnych,
- brak liderów lokalnych,
- brak oferty alternatywnego spędzania czasu wolnego przez młodzież,
- brak akceptacji społecznej w stosunku do osób niepełnosprawnych.

W obszarze ochrony zdrowia:

- trudności i ograniczenia w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej w zakresie ortopedii, rehabilitacji, geriatrii, psychiatrów
- brak dostępu do zajęć korekcyjnych dla dzieci i młodzieży z wadami postawy,
- brak dostępu do usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,

- brak rozwiązań w zakresie likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i transportowych.

W sferze bezpieczeństwa publicznego:

- wzrastającej zjawiska przemocy domowej,
- wzrastająca liczba uzależnień od alkoholu i narkotyków szczególnie wśród młodzieży,
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych,
- zbyt mała liczba policyjnych patroli,
- duża skala włamań oraz napadów,
- dziedziczenie negatywnych wzorców i zachowań społecznych,
- zagrożenie bezpieczeństwa w związku z natężonym ruchem drogowym i brakiem obwodnicy.

Zarówno wyniki konsultacji społecznych, jak i ankiet wśród mieszkańców miasta w sposób zgodny wskazują na grupy społeczne najbardziej zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Wskazując na skalę zjawiska i stopień zagrożenia są to w kolejności:

- osoby uzależnione od alkoholu,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby w wieku emerytalnym,
- osoby opuszczające zakłady karne,
- osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych,
- osoby z rodzin, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze,
- osoby niepełnosprawne,
- bezdomni.

Relatywnie duży odsetek, jako grupa zagrożona wykluczeniem społecznym, stanowią również wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo – wychowawcze.

Ocena stanu zaspokojenia potrzeb społecznych.

W oparciu o wyniki konsultacji społecznych i ankiet mieszkańców Makowa Mazowieckiego, jawi się konieczność podjęcia działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Wśród działań jakie należy podjąć, kolejno wskazywano na:

- prowadzenie robót publicznych,
- organizowanie zatrudnienia wspieranego,
- organizację prac społecznie użytecznych,
- utworzenie centrum i klubu integracji społecznej.
- obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników,
- inwestowanie bezpośrednio w kapitał ludzki poprzez stworzenie systemu szkoleń zawodowych dla bezrobotnych,
- obniżenie opłat i podatków lokalnych,
- zwiększenie dostępności do tanich kredytów z przeznaczeniem na podjęcie działalności gospodarczej.
- podjęcie działań wspierających zatrudnienie osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie dostępu do wszechstronnej rehabilitacji i usług opiekuńczych,
- wprowadzenie na rynek lokalny instytucji asystenta osoby niepełnosprawnej,

- likwidację barier architektonicznych,
- stworzenie kompleksowego programu pomocy osobom starszym,
- rozwój usług opiekuńczych,
- organizację palcówek o charakterze dziennym,
- stworzenie systemu wsparcia rodziny w pełnieniu jej funkcji wychowawczych,
- stworzenie punktów konsultacyjnych,
- stworzenie placówek wspracia dziennego dla osób starszych i młodzieży,
- stworzenie systemu wsparcia dla rodzin osób uzależnionych,
- zapewnienie pomocy terapeutycznej oraz tworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
- utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej,
- zapewnienie wsparcia dla pracujących młodych matek,
- stworzenie sieci mieszkań chronionych,
- stworzenie nowej siedziby dla ośrodka pomocy społecznej,
- aktywizację społeczną rodzin oraz stworzenie lokalnego programu pomocy rodzinie,
- stworzenie zintegrowanego systemu współpracy między poszczególnymi służbami i jednostkami.

IV . ANALIZA „SWOT”

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Zastosowanie metody analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej . W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj. silne i słabe strony miasta jako badanego podmiotu oraz czynniki zewnętrzne, tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu gminy. Nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na jego terenie. Dlatego jako mocną stronę uwzględniono zainteresowanie władz samorządowych promowaniem polityki społecznej w skali miasta. Z oczywistych względów analizę ograniczono do wyodrębnienia czynników bezpośrednio związanych ze sferą społeczną.

MOCNE STRONY	SŁABE STRON
Profesjonalna kadra instytucji społecznych na terenie miasta, ze szczególnym uwzględnieniem MOPS, jako ośrodka z rozbudowaną infrastrukturą placówek wspierających Sprawnie działający samorząd, zainteresowany rozwiązywaniem problemów społecznych Działalność organizacji pozarządowych Rozwój budownictwa socjalnego Duża aktywność służb prewencyjnych i porządkowych	Niewystarczające środki finansowe Brak mobilności zawodowej Bariery architektoniczne i komunikacyjne Niska aktywność organizacji pozarządowych Brak profilowanego szkolnictwa i kierunków kształcenia dostosowanych do potrzeb rynku pracy Niski stopień zorganizowania i aktywności społeczności lokalnej Niedostateczne działania na rzecz readaptacji osób wykluczonych społecznie Wyuczona bezradność i roszczeniowe postawy klientów pomocy społecznej Zbyt mała liczba pracowników socjalnych realizujących pracę socjalną, w stosunku do liczby mieszkańców i klientów MOPS oraz zakresu zadań publicznych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość korzystania z funduszy pomocowych Decentralizacja finansów publicznych, co może powodować skierowanie większych środków finansowych na realizację polityki społecznej Polityka prorodzinna państwa	Brak jasnych uregulowań w zakresie rozdziału zadań i środków: państwo - gmina Starzenie się społeczeństwa i wzrost liczby osób niepełnosprawnych Wzrost przestępczości i patologii społecznych

V. MISJA I CELE STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MAKOWIE MAZOWIECKIM

5.1. MISJA STRATEGII

Misja Strategii IiRPS miasta Maków Mazowiecki jest swoistym posłannictwem, które jednoczy ludzi i motywuje ich w realizacji wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych. Misja wyraża dążenie do pełnej integracji mieszkańców dla stworzenia możliwości codziennego funkcjonowania w warunkach wolnych od zagrożeń i na miarę standardów europejskich. Treść misji została sformułowana w wyniku konsultacji społecznych i ustalona w brzmieniu:

„MAKÓW MAZOWIECKI MIASTEM RÓWNYCH SZANS DLA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW, ZAPEWNIAJĄCYM ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ SPOŁECZNO – GOSPODARCZY"

5.2. Cele strategiczne i operacyjne

Celem Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Maków Mazowiecki jest wytyczenie pewnych priorytetowych rozwiązań w zakresie problemów społecznych. Punktem wyjścia jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki miasta, jak i oczekiwań mieszkańców, zweryfikowanych w trakcie przeprowadzonych badań ankietowych. Tak zebrany materiał źródłowy, pozwolił wyznaczyć następujące cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY NR 1: ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB I RODZIN ORAZ ICH INTEGRACJA ZE SPOŁECZEŃSTWEM.

CEL OPERACYJNY 1.
WSPIERANIE RODZIN DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM POPRZEZ ODDZIAŁYWANIA INTERDYSCYPLINARNE

Zadania	*Lider*	*Podmioty zaangażowane*	*Czas realizacji*
Diagnozowanie problemów społecznych powodujących zagrożenie wykluczeniem społecznym. Prowadzenie sprawozdawczości dotyczącej działań aktywizujących	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla rodziny: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego dla rodzin najuboższych	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Rozwój nowych form środowiskowej pracy socjalnej (programy aktywności lokalnej, kontrakty socjalne, programy integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych) oraz upowszechnianie pracy socjalnej	MOPS	Organizacje pozarządowe MDK	2011-2018
Rozwój instrumentów aktywnej integracji (Klub Integracji Społecznej, aktywizacja edukacyjna, zdrowotna, społeczna) oraz ich upowszechnianie	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Zwiększenie liczny mieszkań socjalnych dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2013-2018
Wsparcie otoczenia społecznego (środowiska) osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej	MOPS	Organizacje pozarządowe, Urząd Miejski	2011-2018
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspierania rodzin dotkniętych ubóstwem.	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2011-2018
Utworzenie jadłodajni dla osób i rodzin najuboższych	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2012

CEL OPERACYJNY 2. WYRÓWNYWANIE SZANS ROZWOJOWYCH MŁODEGO POKOLENIA			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w dostępie do edukacji	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Poszerzanie oferty edukacyjnej związanej z nauką języków obcych w ramach czasu wolnego dla młodzieży z różnych środowisk społecznych	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Opracowanie i aktualizowanie bazy danych o dostępnych miejscach i formach spędzania czasu wolnego w odniesieniu do rozeznanych potrzeb dzieci i młodzieży	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2012
Opracowanie koncepcji animowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz organizacja różnych form wypoczynku	MIEJSKI DOM KULTURY	Urząd Miejski MOPS	2012
Organizacja dożywiania dzieci w szkołach i placówkach opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Organizacja pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć dla dzieci i młodzieży w jednostkach organizacyjnych miasta	URZĄD MIEJSKI	MDK MOPS Zespoły Szkół	2011-2018
Organizacja imprez sportowych (turnieje i zawody sportowe)	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Wsparcie istniejącej świetlicy socjoterapeutycznej oraz utworzenie nowej świetlicy środowiskowej	MOPS	Urząd Miejski	2011-2018
Promocja młodzieżowego wolontariatu jako skutecznej metody wychowawczej	MIEJSKI DOM KULTURY	MOPS	2011-2018
Opracowanie i wdrożenie lokalnego programu pomocy rodzinie i dziecku	MOPS	MOPS	2012

CEL OPERACYJNY 3. ROZWÓJ FORM EKONOMII SPOŁECZNEJ			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Promocja zatrudnienia w sektorze pozarządowym oraz zasad społecznej odpowiedzialności biznesu	MOPS	Organizacje pozarządowe	2012-2018
Utworzenie Klubu Integracji Społecznej	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011
Podjęcie działań zmierzających do uruchomienia spółdzielni socjalnej	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011
Utworzenie Centrum Wolontariatu.	MIEJSKI DOM KULTURY	MOPS	2012

CEL STRATEGICZNY NR 2: AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH ORAZ PODNIESIENIE JAKOŚCI ICH ŻYCIA.

CEL OPERACYJNY 1. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG MEDYCZNYCH, W TYM REHABILITACYJNYCH			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Stałe diagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych w zakresie dostępności do usług medycznych	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Współpraca ze Środowiskowym Domem Samopomocy	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Organizacja turnusów rehabilitacyjnych - integracyjnych	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018

CEL OPERACYJNY 2. ORGANIZACJA CZASU WOLNEGO			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Rozeznanie środowiska osób niepełnosprawnych oraz ich potrzeb i oczekiwań (badanie ankietowe)	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011
Opracowanie programu działań z ofertą dla osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS	Organizacje pozarządowe	2012
Organizowanie imprez okolicznościowych z udziałem osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS	MOPS	2011-2018
Organizacja wolontariatu dla osób starszych (w ramach Klubu Wolontariusza)	MDK	MOPS	2012-2018
Utworzenie grup samopomocy dla osób starszych	MOPS	MDK	2011
Wsparcie rozwoju Uniwersytetu Trzeciego Wieku	MDK	MOPS	2011-2018
Utworzenie grupy samopomocowej dla osób niepełnosprawnych	MOPS	MDK	2012
Promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Promocja i rozwój działań wspierających więzi międzypokoleniowe i wzmacniające poczucie odpowiedzialności młodszych pokoleń za opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi z otoczenia rodzinnego i sąsiedzkiego	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji programów dla osób starszych i niepełnosprawnych	URZĄD MIEJSKI	MOPS, Organizacje pozarządowe	2011-2018

CEL OPERACYJNY 3. LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Sporządzenie wykazu barier architektonicznych na terenie miasta.	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2011
Dostosowanie miejsc i budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	URZĄD MIEJSKI	MOPS,	2012-2014
Stworzenie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2013

CEL OPERACYJNY 4. WSPIERANIE INICJATYW TWORZĄCYCH NOWE MIEJSCA PRACY DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Organizacja internetowej platformy promocji przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2011
Dofinansowanie i refundowanie kosztów tworzenia nowych miejsc pracy oraz szkoleń dla osób niepełnosprawnych	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2011-2018
Umożliwienie kształcenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2011-2018
Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2011-2018

CEL STRATEGICZNY NR 3: AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU.			
CEL OPERACYJNY 1. WSPIERANIE SAMOZATRUDNIENIA I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Organizacja poradnictwa i szkoleń w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej.	MOPS	Organizacje pozarządowe	2012-2018
Promocja przedsiębiorczości w kampaniach promocyjno – informacyjnych	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018

CEL OPERACYJNY 2. ZWIĘKSZANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Organizacja szkoleń w kierunku przekwalifikowania lub zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Ograniczenie liczby osób o nieodpowiednich i niedostosowanych do potrzeb rynku pracy kwalifikacjach	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Propagowanie równości szans kobiet i mężczyzn, osób znajdujących się w gorszym położeniu, w tym osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Rozwój usług poradnictwa zawodowego	MOPS	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2011-2018

CEL OPERACYJNY 3. WSPIERANIE INICJATYW TWORZĄCYCH NOWE MIEJSCA PRACY			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Subsydiowane miejsca pracy	URZĄD MIEJSKI	MOPS	2011-2018
Przyjęcie i wdrożenie strategii promocji i rozwoju miasta	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Wprowadzenie preferencji ekonomicznych dla inwestorów zewnętrznych	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2011-2018
Wprowadzenie ulg i zwolnień dla inwestycji w sektorze gospodarczym	URZĄD MIEJSKI	Organizacje pozarządowe	2011-2018

CEL STRATEGICZNY NR4 OGRANICZENIE SKALI ZJAWISKA UZALEZNIEŃ			
CEL OPERACYJNY 1 PROWADZENIE INTESYFIKACJI DZIAŁAŃ Z ZAKRSU PROFILAKTYKI UZALEZNIEŃ			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Prowadzenie kampanii promocyjnych i akcji dotyczących tematyki uzależnień (BEZPIECZNE FERIE, BEZPIECZNA KĄPIEL, WAGAROWICZ, RAZEM BEZPIECZNIEJ DO CELU, PILNUJ DRINKA).	POWIATOWA KOMENDA POLICJI	Urząd Miejski, organizacje pozarządowe	2011-2018
Wdrażanie profilaktycznych programów badań zdrowotnych.	URZĄD MIEJSKI	MOPS, Zespoły Szkół	2011-2018
Organizacja warsztatów i zajęć promujących zdrowy tryb życia.	URZĄD MIESJKI	Zespoły Szkół, MOPS	2011-2018

CEL STRATEGICZNY NR 5: WSPIERANIE ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO.			
CEL OPERACYJNY 1. PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW DOTYCZĄCEJ POSTAW OBYWATELSKICH			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Organizacja imprez lokalnych o charakterze integracyjnym	URZĄD MIEJSKI	MOPS, organizacje pozarządowe	2011-2018
Promocja partnerstwa trójsektorowego poprzez wydanie broszur, publikacji, organizacje konferencji	URZĄD MIEJSKI	organizacje pozarządowe	2011-2018
Rozwój koalicji partnerstwa lokalnego	PARTNERSTWO LOKALNE	organizacje pozarządowe	2011-2018
Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	MDK	organizacje pozarządowe	2011-2018

CEL OPERACYJNY 2. AKTYWIZACJA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I WSPIERANIE LOKALNYCH LIDERÓW			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Opracowanie bazy danych o organizacjach pozarządowych i ich liderach	URZĄD MIEJSKI	organizacje pozarządowe	2011-2018
Wyłonienie lokalnych animatorów środowiska lokalnego	MOPS	organizacje pozarządowe	2011-2018
Podejmowanie działań edukacyjnych na rzecz społeczności lokalnej (organizacja szkoleń, warsztatów)	URZĄD MIESJKI	organizacje pozarządowe	2011-2018

CEL OPERACYJNY 3. ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO			
Zadania	***Lider***	***Podmioty zaangażowane***	***Czas realizacji***
Rozeznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców	URZĄD MIEJSKI	MOPS, Organizacje pozarządowe	2011-2018
Organizowanie szkoleń dla mieszkańców z zakresu obsługi komputera, programów komputerowych	URZĄD MIEJSKI	MOPS, organizacje pozarządowe	2011-2018
Upowszechnianie ogólnodostępnych miejsc z dostępem do komputera/Internetu	URZĄD MIESJKI	MOPS, organizacje pozarządowe	2011-2018

VI. WDRAŻANIE, FINANSOWANIE STRATEGII ORAZ MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie uzależniona od wielu różnych czynników, najważniejsze z nich to:

- sytuacja finansowa samorządu lokalnego,
- kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania,
- aktywność samych zainteresowanych, czyli mieszkańców miasta.

Finansowanie realizacji wytyczonych w Strategii celów, zadań i konkretnych projektów spoczywa na Mieście Maków Mazowiecki. Jednostka samorządu terytorialnego przeznaczy na wskazane powyżej priorytety stosowne środki wygospodarowane w budżecie, ewentualnie pozyska je ze źródeł zewnętrznych, w tym z dedykowanych dla pomocy społecznej i rozwoju kapitału ludzkiego funduszy Unii Europejskiej.

Do poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii winny być przygotowane odrębne programy i projekty (propozycje konkretnych działań znajdują się w Załączniku Nr 1 do niniejszej Strategii). Ich wdrażanie będzie systematycznie monitorowane przez wyznaczonych pracowników odpowiedzialnych za ich realizację.

Za koordynację realizacji Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Makowa Mazowieckiego. Sprawy organizacyjne związane z procesem wdrażania, realizacji i oceny stopnia realizacji Strategii należą do zadań

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie Mazowieckim. Z kolei Burmistrz zarządzeniem powoła dedykowany zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii składający się z przedstawicieli organów gminy, jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych, do którego zadań będzie należało monitorowanie realizacji Strategii oraz okresowa ocena stopnia realizacji zaplanowanych działań. Członkowie zespołu, na koniec każdego roku budżetowego, na podstawie sprawozdawczości realizatorów Strategii, dokonają oceny stopnia jej realizacji w odniesieniu do poszczególnych działań, a także w miarę możliwości wskaźników jakościowych.

Ze względu na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, trendy, potrzeby i oczekiwania społeczne, w okresie obowiązywania Strategii z pewnością zajdzie potrzeba jej aktualizacji. Możliwe są korekty dotyczące celów strategicznych i operacyjnych, ale przede wszystkim Załącznika nr 1 zawierającego spis projektów i programów planowanych do realizacji. Zmiany w Strategii będą wprowadzane również w procesie uspołecznionym, podobnym do tego, jaki towarzyszył tworzeniu aktualnej Strategii. Zakłada się również możliwość oceny ewaluacyjnej we wcześniejszym terminie – na wniosek Zespołu ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii zatwierdzony przez Burmistrza Makowa Mazowieckiego.

ZAKOŃCZENIE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Maków Mazowiecki stanowi propozycję działań na rzecz mieszkańców miasta. Jej celem jest stworzenie instytucjonalnych i finansowych możliwości pomocy dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W celu realizacji zadań zgodnie z zapisami Strategii konieczne jest posiadanie odpowiedniej bazy placówek prowadzących pomoc społeczną.

Na podstawie dokumentu Strategii będzie można także opracować poszczególne programy wychodzące naprzeciw aktualnych potrzeb społeczności lokalnej. Jednakże należy pamiętać, że zaplanowane działania wymagają nie tylko zaplecza organizacyjnego, ale także środków finansowych niezbędnych do ich realizacji. Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe polskich samorządów lokalnych konieczne będzie podejmowanie działań, których celem będzie pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na pomoc społeczną. Niejednokrotnie koniecznym tu będzie współdziałanie z innymi jednostkami organizacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, jak również współpraca ze starostwem powiatowym, samorządem województwa oraz administracją rządową.

Dodatkowo należy pamiętać, iż przyjęcie Strategii w znacznej mierze ułatwi możliwości sięgnięcia po środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, które zakładają wyrównywanie szans pomiędzy poszczególnymi regionami.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Maków Mazowiecki zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Miasta.

Załącznik 1

Propozycje projektów i programów planowanych do realizacji w ramach STRATEGII

„SOLIDNI I SOLIDARNI"

Podmiot realizujący:

Miejski Dom Kultury

Cel strategiczny:

- Kształtowanie właściwych postaw młodych ludzi (pomoc i szacunek dla drugiego człowieka)
- Promowanie idei wolontariatu
- Kształtowanie postaw obywatelskich

Cele szczegółowe:

- Organizacja warsztatów i szkoleń
- Wizyty w instytucjach publicznych (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy)
- Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta

Grupa objęta działaniem:

Projekt przeznaczony jest dla uczniów Zespołu Szkół nr 1 i nr 2, Zespołu Szkół im. Żołnierzy Armii Krajowej oraz Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Curie-Skłodowskiej

Beneficjenci:

Osoby starsze, osoby samotne, osoby niepełnosprawne

Czas realizacji: 2011 - 2014

Źródło finansowania: budżet miasta

„POMÓŻMY W POTRZEBIE"

Podmiot realizujący:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel strategiczny:

- Dobrowolne, bezinteresowne niesienie pomocy osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym
- Dotarcie do wszystkich grup społecznych potrzebujących pomocy i wsparcia środowiskowego

Cele szczegółowe

- Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych
- Organizacja pomocy socjalnej i psychologicznej
- Prowadzenie działalności integracyjnej i aktywizującej

Grupa objęta działaniem:

Pracownicy służb społecznych, organizacje pozarządowe, młodzież, aktywni seniorzy

Beneficjenci:

Seniorzy, osoby i rodziny wymagające pomocy socjalnej i wsparcia psychologicznego, osoby dotknięte schorzeniami psychicznymi i fizycznymi

Czas realizacji: 2011 - 2014

Źródło finansowania: budżet miasta / budżet wojewody

„PODPORA RODZINY”

Podmiot realizujący:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Miejski Dom Kultury

Cel strategiczny:

- Wspieranie rodzin poprzez poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne
- Wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów wychowawczych

Cele szczegółowe

- Możliwość uzyskania porady specjalistów
- Ograniczanie skali zjawiska bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Grupa objęta działaniem:

Pracownicy służb społecznych, pedagodzy, psycholodzy

Beneficjenci:

Rodzice mające problemy wychowawcze z dziećmi, środowiska zaniedbane wychowawczo

Czas realizacji: 2011 - 2012

Źródło finansowania: budżet miasta / budżet wojewody

„HOSTEL - DOM DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ”

Podmiot realizujący:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel strategiczny:

- Zapewnienie pomocy i schronienia osobom doznającym przemocy domowej
- Utworzenie hostelu – tymczasowego miejsca całodobowego schronienia

Cele szczegółowe:

- Udzielenie wsparcia ofiarom przemocy domowej
- Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa
- Prowadzenie pracy terapeutycznej z ofiarami i sprawcami przemocy
- Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej

Grupa objęta działaniem:

Pracownicy socjalni, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, funkcjonariusze Policji, kuratorzy sądowi

Beneficjenci:

Osoby doznające przemocy, sprawcy przemocy

Czas realizacji: 2011 - 2018

Źródło finansowania: budżet miasta / budżet wojewody

„ MOJE MIEJSCE W RODZINIE”

Podmiot realizujący:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel strategiczny:

- Aktywizacja osób starszych
- Wzmocnienie rodziny z wykorzystaniem potencjału i doświadczenia seniorów
- Kształtowanie prawidłowych relacji i postaw rodzinnych

Cele szczegółowe

- Budowanie postaw odpowiedzialności za członków własnej rodziny
- Organizacja przedsięwzięć o charakterze integracyjnym i międzypokoleniowym
- Prowadzenie kampanii „Senior to równy gość".

Grupa objęta działaniem:

Pracownicy służb społecznych, pracownicy placówek oświatowych, organizacje pozarządowe zrzeszające i działające na rzecz osób starszych

Beneficjenci:

Rodziny zdezintegrowane, seniorzy, młodzież

Czas realizacji: 2011 - 2018

Źródło finansowania: budżet miasta

„ŻYCIE KOBIETY PO MASTEKTOMII"

Podmiot realizujący:

Stowarzyszenie Amazonek w Makowie Mazowieckim

Cel strategiczny:

- Stworzenie systemu wsparcia dla kobiet dotkniętych rakiem piersi

Cele szczegółowe:

- Dzielenie się doświadczeniami jak żyć pomimo choroby i obciążającego leczenia
- Organizacja grup wsparcia
- Wdrażanie programów profilaktyki raka piersi
- Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie choroby nowotworowej

Grupa objęta działaniem:

Członkinie Stowarzyszenia Amazonek, pracownicy placówek służby zdrowia, pracownicy ośrodka pomocy społecznej

Beneficjenci:

Kobiety po mastektomii, członkowie ich rodzin, osoby z grup zagrożonych zachorowaniem na chorobę nowotworową

Czas realizacji: 2011 - 2014

Źródło finansowania: budżet miasta / budżet wojewody / środki NFZ

„SZKOŁA I PRACA"

Podmiot realizujący:

Powiatowy Urząd Pracy, Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Curie -Skłodowskiej

Cel strategiczny:

- Przygotowanie młodzieży Liceum do świadomego kształtowania własnej kariery zawodowej
- Kształtowanie postaw ułatwiających zdobycie pracy i chroniących przed jej utratą

Cele szczegółowe

- inspirowanie do poznawania siebie, swoich możliwości, sensu życia i drogi kariery zawodowej
- pomoc w wyborze właściwego kierunku studiów
- kształtowanie zdolności adaptowania się do zmieniającej się rzeczywistości
- planowanie własnego rozwoju zawodowego

Grupa objęta działaniem:

Pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, kadra pedagogiczna Liceum

Beneficjenci:

uczniowie Liceum, a w dalszej perspektywie młodzieży z innych szkół ponadgimnazjalnych

Czas realizacji: 2011 - 2014

Źródło finansowania: budżet miasta / budżet wojewody / budżet marszałka województwa

„STOP UZALEŻNIENIOM"

Podmiot realizujący:

Powiatowa Komenda Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Leczenia Uzależnień, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Cel strategiczny:

- Promocja zdrowia
- Promocja zdrowego stylu życia

Cele szczegółowe

- Zajęcia edukacyjne dla nauczycieli w zakresie podniesienie kwalifikacji profilaktyki uzależnień
- Kształtowanie umiejętności rozpoznawania uczniów sięgających po narkotyki
- Właściwe reagowanie na przejawy zagrożeń
- Uświadamianie młodzieży i rodzicom zagrożeń związanych z narkotykami

Grupa objęta działaniem:

Funkcjonariusze KPP, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, kadra pedagogiczna, terapeuci

Beneficjenci:

Młodzież, rodzice i nauczyciele

Czas realizacji: 2011 - 2018

Źródło finansowania: budżet miasta / budżet wojewody

Załącznik 2

Program promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy w Makowie Mazowieckim na lata 2011 – 2018

Cele:

spadek bezrobocia

przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu

ograniczenie bezrobocia wśród absolwentów i zapobieganie odpływowi absolwentów do innych miast

ograniczanie bezrobocia osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

przeciwdziałanie psychospołecznym skutkom bezrobocia

kształtowanie postaw przedsiębiorczych

Kierunki:

- promocja przedsiębiorczości
- promocja zatrudnienia
- promocja integracji społecznej
- pozyskiwanie i efektywne zarządzanie krajowymi i unijnymi środkami finansowymi na programy aktywizacji zawodowej

Moduły programu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy w Makowie Mazowieckim na lata 2011 – 2018.

AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB POZOSTAJĄCYCH DŁUGOTRWALE BEZ PRACY I ZAGROŻONYCH UTRATĄ PRACY			
Zadania i sposób realizacji	**Podmioty odpowiedzialne**	**Beneficjenci**	**Termin realizacji**
Powszechnie dostępne, bezpłatne pośrednictwo pracy ukierunkowane na zwiększenie aktywności bezrobotnych w zakresie poruszania się na rynku pracy: - diagnoza osób bezrobotnych pod kątem posiadanych kwalifikacji oraz motywacji do podjęcia zatrudnienia - organizacja systemu doradztwa zawodowego oraz informacji o wolnych miejscach pracy - udostępnienie bezrobotnym internetowej bazy danych dotyczącej ofert pracy pozostających w dyspozycji PUP - prowadzenie aktywnego pośrednictwa pracy.	Powiatowy Urząd Pracy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Bezrobotni, w tym: osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotni poniżej 25 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia, niepełnosprawni, osoby samotnie wychowujące dzieci.	2011 – 2018
Organizowanie subsydiowanych miejsc zatrudnienia (prac interwencyjnych, robót publicznych) oraz miejsc przygotowania zawodowego dla osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy: – określanie we współpracy z MOPS wśród osób bezrobotnych, grup szczególnego ryzyka w celu zakwalifikowania ich do odpowiednich programów zatrudnienia – pozyskiwanie środków finansowych na organizację subsydiowanych stanowisk pracy przy udziale MOPS, lokalnych pracodawców, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego	Powiatowy Urząd Pracy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Bezrobotni, w tym: osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotni poniżej 25 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia, niepełnosprawni, osoby samotnie wychowujące dzieci.	2011 – 2018
Marketing usług pośrednictwa pracy: – nawiązanie współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu bieżącej analizy potrzeb kadrowych – wprowadzenie systemu stałego rozpoznawania	Powiatowy Urząd Pracy	Bezrobotni, w tym: osoby długotrwale bezrobotne,	

potrzeb lokalnych pracodawców Niwelowanie dysproporcji między umiejętnościami i kwalifikacjami bezrobotnych oraz wymaganiami pracodawców: • diagnozowanie potrzeb pracodawców w zakresie kwalifikacji i umiejętności wymaganych od potencjalnych kandydatów do pracy • analiza potrzeb szkoleniowych zgłaszanych przez pracodawców • wpływanie na zmianę struktury zatrudnienia przy współpracy z instytucjami szkoleniowymi	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	bezrobotni poniżej 25 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia, niepełnosprawni, osoby samotnie wychowujące dzieci. Bezrobotni, w tym: osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotni poniżej 25 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia, niepełnosprawni, osoby samotnie wychowujące dzieci.	2011 – 2018 2011 – 2018
POPRAWA JAKOŚCI USŁUG INSTYTUCJONALNEJ OBSŁUGI OSÓB BEZROBOTNYCH I PARTNERÓW RYNKU PRACY			
Zadania i sposób realizacji	**Podmioty odpowiedzialne**	**Beneficjenci**	**Termin realizacji**
Wzmacnianie i indywidualizowanie usług poradnictwa zawodowego, rozwój kompetencji doradców zawodowych i pośredników pracy	Powiatowy Urząd Pracy	Osoby bezrobotne, pracownicy instytucji	2011 – 2018
Diagnozowanie potrzeb i oczekiwań pracodawców wobec kandydatów do pracy i ich kwalifikacji	Powiatowy Urząd Pracy	Osoby bezrobotne, pracownicy instytucji	2011 – 2018
Badanie postaw i oczekiwań osób bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne, pracownicy instytucji	2011 – 2018
Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych na rynku pracy przy współpracy z WUP oraz lokalnymi pracodawcami	Powiatowy Urząd Pracy	Osoby bezrobotne, pracownicy instytucji	2011 – 2018
Dostęp do informacji o świadczonych usługach poprzez Internet	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne, pracownicy instytucji	2011 – 2018
Organizacja spotkań promujących możliwości korzystania z pomocy publicznej w sprawach zatrudnienia oraz doradztwo w sprawach dostępnych instrumentów finansowych wspomagających zatrudnienie	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne, pracownicy instytucji	2011 – 2018
Upowszechnianie informacji o EFS na temat zasad dostępu do środków pomocowych	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne, pracownicy instytucji	2011 – 2018
Działania na rzecz integracji społecznej			
Zadania i sposób realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Beneficjenci	Termin realizacji
Kształtowanie postaw gotowości do podjęcia pracy wśród osób korzystających z pomocy społecznej	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Bezrobotni oraz osoby korzystające z pomocy społecznej	2011 – 2018
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu utworzenia KIS	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	2011 – 2018

Organizacja warsztatów w zakresie aktywnego poszukiwania pracy dla osób korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Bezrobotni oraz osoby korzystające z pomocy społecznej	2011 – 2018
Realizacja programów aktywności lokalnej finansowanych z EFS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy,	Bezrobotni oraz osoby korzystające z pomocy społecznej	2011 – 2018
Działania na rzecz osób bezrobotnych w ramach programów wychodzenia z bezdomności	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Bezrobotni oraz osoby korzystające z pomocy społecznej	2011 – 2018
REALIZACJA PROGRAMÓW SPECJALNYCH			
Zadania i sposób realizacji	**Podmioty odpowiedzialne**	**Beneficjenci**	**Termin realizacji**
Upowszechnianie informacji o usługach Powiatowego Urzędu Pracy oraz pozostałych partnerów na rynku pracy, dla osób bezrobotnych oraz pracodawców	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne	2011 – 2018
Wspólna organizacja przedsięwzięć związanych z problematyką rynku pracy, realizowanych w Makowie Mazowieckim (targi pracy, giełdy pracy, seminaria, konferencje)	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta	Osoby bezrobotne	2011 – 2018
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji programów dotyczących rynku pracy, w szczególności współfinansowanych ze środków UE	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne	2011 – 2018
EDUKACJA NA RYNKU PRACY – PROMOCJA ZATRUDNIENIA			
Zadania i sposób realizacji	**Podmioty odpowiedzialne**	**Beneficjenci**	**Termin realizacji**
Promowanie mobilności zawodowej	Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne	2011 – 2018
Budowanie systemu poradnictwa i doradztwa zawodowego, wspierającego planowanie i rozwój kariery zawodowej	Powiatowy Urząd Pracy	Osoby bezrobotne, osoby uczące się.	2011 – 2018
Podniesienie jakości i efektywności kształcenia zawodowego oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miasta	Kadra pedagogiczna	2011 – 2018
DZIAŁANIA WSPOMAGAJĄCE ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ SAMOZATRUDNIENIA			
Zadania i sposób realizacji	**Podmioty odpowiedzialne**	**Beneficjenci**	**Termin realizacji**
Realizacja zadań związanych z aktywizowaniem lokalnych partnerów rynku pracy: - wyznaczenie kluczowych dla miasta kierunków rozwoju gospodarczego, - opracowanie planu wspierania nowych i funkcjonujących firm	Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osoby bezrobotne zainteresowane rozpoczęciem działalności gospodarczej, pracodawcy.	2011 – 2018
Promocja przedsiębiorczości i równości szans na rynku pracy poprzez promocję potencjału gospodarczego miasta	Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy	Osoby bezrobotne.	2011 – 2018
Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy powstałych dzięki wsparciu publicznemu, w tym środków PFRON	Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy	Osoby bezrobotne zainteresowane rozpoczęciem działalności gospodarczej, pracodawcy.	2011 – 2018